

Tilaaajan työturvallisuusvastuut ja työturvallisuusvelvoitteet liikepaikkojen rakentamisessa

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Hämeenlinnan korkeakoulukeskus,
Rakennus- ja yhdyskuntatekniikka,
Rakennusmestari (AMK)

Kevät, 2020

Jari Kajolinna

Rakennusmestari (AMK)
Hämeenlinnan korkeakoulukampus

Tekijä	Jari Kajolinna	Vuosi 2020
Työn nimi	Tilaaajan työturvallisuusvastuut ja -velvoitteet liikepaikkojen rakentamisessa	
Työn ohjaaja/t	Hannu Elväs	

TIIVISTELMÄ

Liikepaikkarakentamisessa on useita eri toimijoita, joiden väliset vastuut ja velvoitteet työturvallisuuteen liittyen voivat olla epäselviä. Tässä työssä on käyty läpi vain työturvallisuusvastuisiin ja -velvoitteisiin liittyviä lakeja ja asetuksia sekä tarkastellaan HOK-Elannon liiketoiminta Oy:n nykyisiä olemassa olevia työturvallisuusasiakirjoja. Työn tavoitteena on laatia HOK-Elannon organisaatiolle työturvallisuusvastuunjakotaulukko ja laatia muutosehdotuksia työturvallisuusasiakirjojen päivittämiseen.

Rakennustyömaan työturvallisuusvastuut jakautuvat rakennuttajan, pää-toteuttajan, työnantajan ja työntekijän kesken. Rakennuttajan on huolehdittava, että työturvallisuus huomioidaan suunnitelmassa ja toteuttamisen suunnitteluvaiheessa. Pää-toteuttajan on huolehdittava, että työturvallisuus huomioidaan yhteisen työmaan työntoteutuksessa ja -ohjauksessa. Työnantajan tulee huolehtia, että työntekijällä on edellytykset toimia työturvallisesti työmaalla. Työntekijän tulee noudattaa työnantajan määräyksiä ja ohjeita työmaalla.

HOK-ELANNON KIINTEISTÖ- JA LIIKEPAIKKAYKSIKÖN liikepaikkarakentamisen työturvallisuusohjetta sovelletaan saneerauskohteisiin, joihin tyypillisesti ei ole nimetty päätoteuttajaa. Turvallisuusasiakirjassa on joitakin epäselviä kohtia ja muutamia sisäisiä ristiriitaisuuksia, jotka olisi hyvä päivittää asiakirjan luottavuuden parantamiseksi.

Avainsanat työturvallisuus, työturvallisuusvastuu, rakennuttaja

Sivut 45 sivua, joista liitteitä 1 sivua

Degree Programme in Construction Management
Hämeenlinna University Centre

Author	Jari Kajolinna	Year 2020
Subject	Client's occupational safety responsibilities and obligations in the construction of business premises	
Supervisor/s	Hannu Elväs	

ABSTRACT

There are several different actors in the construction of business premises. Their responsibilities and obligations in relation to occupational safety may be unclear. The purpose of this Bachelor's thesis was to review the laws and regulations related to occupational safety responsibilities and obligations. The current existing occupational safety documents of HOK-Elanto Liiketoiminta Oy are also examined. The aim was to draw up an occupational safety responsibility table for HOK-Elanto's organization and proposals for changes to update the occupational safety documents.

Occupational safety responsibilities at the construction site are divided between the client, the main contractor, the employer and the employee. The client must ensure that occupational safety is taken into account in the plans and in the planning phase of implementation. The main contractor must ensure that occupational safety is taken into account in the implementation and supervision of work on the joint site. The employer must ensure that the employee has the conditions to work safely on the construction site. The employee must follow the employer's regulations and instructions on the site.

The occupational safety guidelines by HOK-ELANTO's Real Estate and Business Location Unit are applied to renovation projects for which no main contractor has typically been appointed. As a result of the thesis it was found out that there are some ambiguities and a few internal inconsistencies in the safety guideline document. These should be updated to improve the readability of the document.

Keywords occupational safety, occupational safety responsibility, b

Pages 45 pages including appendices 1 page

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	RAKENNUSTYÖMAAN TYÖTURVALLISUUS.....	2
2.1	Työturvallisuutta määrittelevät lait ja asetukset.....	2
2.2	Yhteisen rakennustyömaan yleinen turvallisuus.....	3
3	TYÖTURVALLISUUSVASTUUT JA VELVOITTEET.....	4
3.1	Rakennuttajan vastuut ja velvollisuudet rakennustyömailla.....	5
3.1.1	Rakennushankkeen suunnittelu ja valmistelu.....	5
3.1.2	Rakennustyön johtaminen.....	6
3.1.3	Rakentamisen toteutus.....	7
3.2	Päätoteuttaja työturvallisuusvastuut ja velvollisuudet rakennustyömailla.....	7
3.2.1	Työmaan turvallisuussuunnitelmat.....	8
3.2.2	Työmaa-alueen käytön suunnitelmat.....	9
3.2.3	Rakennustyömaan johtaminen.....	10
3.2.4	Rakennustyömaan toteutus.....	11
3.2.5	Rakennustyömaan viikoittaiset kunnossapitotarkastukset.....	11
3.3	Työnantajan työturvallisuusvastuut ja -velvollisuudet rakennustyömailla.....	12
3.3.1	Työntekijän työturvallisuus.....	13
3.3.2	Työn johtaminen.....	14
3.3.3	Työvälineet työn toteutuksessa.....	16
3.4	Työntekijän työturvallisuusvastuut ja velvollisuudet.....	17
4	TYÖTURVALLISUUSOHJEISTUS HOK-ELANNON LIIKEPAIKKARAKENTAMISESSA.....	19
4.1	Liikepaikkarakentamisen turvallisuusohje.....	20
4.1.1	Ohjeen soveltaminen.....	21
4.1.2	Perehdyttäminen.....	22
4.1.3	Pätevyysvaatimukset.....	23
4.1.4	Päätoteuttaja.....	23
4.1.5	Projektivastuu- ja työturvallisuusorganisaatio.....	24
4.1.6	Työturvallisuus kohteessa.....	25
4.1.7	Tarkastustoiminta.....	25
4.1.8	Aliurakointi.....	26
4.1.9	Telineet ja henkilönostimet.....	26
4.1.10	Poistumistiet ja vaaraa aiheuttavat työt.....	27
4.1.11	Työmaan siisteys ja valaistus.....	28
4.2	Työkohteina toimivien liikehuoneistojen yleinen turvallisuusohje.....	29
4.3	Työturvallisuuskoordinaattorin muistilista.....	30
4.4	Telinekorttimalli.....	30
4.5	Liikepaikkaprojektien työturvallisuus- ja kohdetarkastusohje.....	31
4.6	Nostotöiden yleisohje, nostosuunnitelmalomake.....	32
4.7	Luettelo ensiapu- ja infopisteen sisällöstä.....	32
4.8	Työmaatapahtumaraporttipohja.....	33
4.9	Vakuutusyhtiön suojeluohje.....	34

5	JOHTOPÄÄTÖKSET	35
6	VERTAILUN YHTEENVETO	37
	LÄHTEET	40
Liitteet		
Liite 1	Työturvallisuusvastuut ja velvoitteet rakennustyömailla	

Sanastoa

Liikepaikka

Liikepaikalla tarkoitetaan tässä opinnäytetyössä HOK-Elannon liiketoimipaikkoja, kuten päivittäistavarakauppoja ja ravintoloita.

Yhteinen rakennustyömaa

Työpaikka, jolla tehdään rakennuksen ja muun rakennelman uudis- ja korjausrakentamiseen ja kunnossapitoon sekä näihin liittyvää asennus- ja purkutöitä. Työpaikalla toimii samanaikaisesti tai peräkkäin useampi kuin yksi työnantaja tai korvausta vastaan työskentelevä itsenäinen työsuorittaja.

Rakennuttaja

Henkilö tai organisaatio, joka ryhtyy rakennushankkeeseen tai muuta, joka ohjaa ja valvoo rakennushanketta taikka jos edellä mainittuja ei ole niin tilaaja.

Päätoteuttaja / Pääurakoitsija

Rakennuttajan nimeämä pääurakoitsija tai pääasiallista määräysvaltaa käyttävä työnantaja taikka sellaisen puuttuessa rakennuttaja itse.

Työnantaja

Urakkaa, aliurakkaa, hankintaa tai muuta sellaista työsuoritusta tarkoittavan muun sopimuksen kuin työsopimuksen perusteella työtä tekevää, jolla on kyseessä olevalla työmaalla palveluksessaan työntekijöitä.

Urakoitsija

HOK-Elannon työturvallisuusasiakirjassa käytetty termi, jolla tarkoitetaan pääasiassa työnantajaa.

Työturvallisuuskoordinaattori

Rakennuttajan rakennushankkeeseen nimeämä tehtävistään vastuullinen edustaja, joka huolehtii rakennuttajalle säädetyistä velvoitteista.

Tavarantoimittaja

Henkilö, joka kuljettaa tilapäisesti tavaraa työmaalle.

Itsenäinen työsuorittaja

Urakkaa, aliurakkaa, hankintaa tai muuta sellaista työsuoritusta tarkoittavan muun sopimuksen kuin työsopimuksen perusteella työtä tekevää, jolla ei kyseessä olevalla työmaalla ole palveluksessaan työntekijöitä.

Työsuojelupäällikkö

Henkilö, joka edustaa työnantajaa työsuojelun yhteistoiminnassa.

1 JOHDANTO

Liikepaikkarakentamisessa on useita erilaisia saneeraustapoja ja ne voidaan lajitella erityispiirteidensä mukaisesti seuraaviin kohteisiin: suljettu rakennustyömaa, osittain avoin saneerauskohde, kuluttajille avoinkalusto-muutostyö, huolto-/korjaustyö tai muu liikepaikkarakentamisen toimenpide. Saneeraustavasta riippuen työmailla on useita eri toimia ja toimijoita, joiden väliset vastuut ja velvoitteet työturvallisuuteen liittyen on koettu epäselviksi.

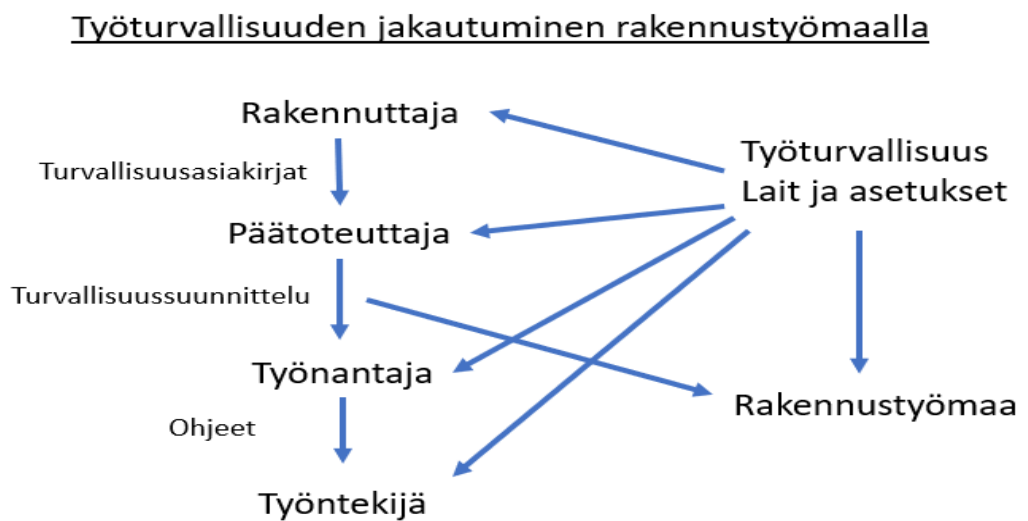
Tässä opinnäytetyössä käydään läpi työturvallisuusvastuisiin ja -velvoitteisiin liittyviä lakeja ja asetuksia sekä tarkastellaan HOK-Elannon nykyisiä olemassa olevia työturvallisuusasiakirjoja. Opinnäytetyön tilaaja on HOK-Elanto Liiketoiminta Oy, jonka toimiala on päivittäistavarakauppa ja ravintola-ala. Toimipaikkasaneerauksissa ei pääsääntöisesti ole nimettyä päätoimeuttajaa, vaan HOK-Elannon organisaatio huolehtii päätoteuttajan velvoitteista. Saneerauskohteet ovat myös yleensä luonteeltaan ja muutoksiltaan sellaisia, joihin ei tarvitse rakennuslupaa.

Tarkoituksena on tarkastella miten rakennustyömaalla eri osapuolten lainsäädännölliset työturvallisuusvastuut ja -velvoitteet kohdistuvat. Työssä myös laaditaan HOK-Elannon organisaatiolle työturvallisuusvastuunjako- taulukko ja muutosehdotuksia työturvallisuusasiakirjojen päivittämiseen.

HOK-Elanto Liiketoiminta Oy:n toimialue on pääkaupunkiseutu ja lähialueet. Toimialue kattaa Espoon, Helsingin, Vantaan, Hyvinkään, Järvenpään, Keravan, Mäntsälän, Nurmijärven ja Tuusulan. Tavarataloja, marketteja, liikennemyymälöitä, ravintoloita ja muita toimipaikkoja on toiminta alueella yli 300. Kohtalaisen suuren toimipaikkamäärän johdosta on lähes aina jokin toimipaikka saneeraustyön alla.

2 RAKENNUSTYÖMAAN TYÖTURVALLISUUS

Rakennustyömaan projektinjohtotavasta riippuen työturvallisuusvastuut jakautuvat eri tavalla rakennuttajan, päätoteuttajan, työnantajan ja työntekijän kesken. Lait ja asetukset kuitenkin määrittävät työmaan olosuhteille määräyksiä sekä rakennuttajalle, päätoteuttajalle, työnantajalle ja työntekijöille vastuita ja velvollisuuksia. Tässä luvussa käsitellään lakien ja asetusten tarkoitusta sekä yhteisen rakennustyömaan yleisiä turvallisuusmääräyksiä. Kuvassa 1 on esitetty työturvallisuuden jakautumista rakennustyömaalla.

Kuva 1. Työturvallisuuden jakautuminen rakennustyömaalla

2.1 Työturvallisuutta määrittelevät lait ja asetukset

Työturvallisuuslain 738/2002 tarkoituksena on parantaa työympäristöä ja työolosuhteita työntekijöiden työkyvyn turvaamiseksi ja ylläpitämiseksi sekä ennaltaehkäistä ja torjua työtapaturmia, ammattitauteja ja muita haittoja. (Työturvallisuuslaki 738/2002 § 1)

Valtioneuvostonasetusta rakennustyön turvallisuudesta 205/2009 sovelletaan rakennuksen ja muun rakennelman uudis- ja korjausrakentamiseen ja kunnossapitoon sekä näihin liittyvään asennustyöhön ja purkamiseen. Asetusta sovelletaan myös rakentamista koskevaan suunnitteluun sekä töitä koskevaan rakennushankeen valmisteluun ja suunnitteluun. (Valtioneuvoston asetus 205/2009 § 1)

Työsuojelun valvonta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminta laissa 44/2006 säädetään työsuojeluviranomaisen valvontaa koskevaa säännösten noudattamista sekä työnantajan ja työntekijöiden välistä työsuojelun

yhteistoimintaa työpaikalla. Lain tarkoituksena on varmistaa työsuojelua koskevien säännösten noudattamista sekä parantaa työympäristöä ja työolosuhteita työsuojelun viranomaisvalvonnan sekä työnantajan ja työtekijöiden yhteistoiminnan avulla. (Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta 44/2006 § 1)

Valtionneuvoston asetusta työvälineiden turvallisesta käytöstä ja tarkastamisesta 403/2008 sovelletaan koneen, välineen ja muun teknisen laitteen sekä niiden yhdistelmän käyttöön ja tarkastamiseen. Lisäksi laissa säädetään korkealla tehtävässä työssä käytettävän suojarakenteen, telineen, tikkaan ja köyden turvallisuusvaatimuksia. (Valtioneuvoston asetus työvälineiden turvallisesta käytöstä ja tarkastamisesta 403/2008 § 1)

2.2 Yhteisen rakennustyömaan yleinen turvallisuus

Yhteiseksi työmaaksi kutsutaan työmaata, jolla tehdään rakennuksen ja muun rakennelman uudis- ja korjausrakentamiseen ja kunnossapitoon sekä näihin liittyvää asennus- ja purkutyötä. Työmaalla toimii samanaikaisesti tai peräkkäin useampi kuin yksi työnantaja. Yhteisellä työmaalla, jossa yksi työnantaja käyttää pääasiallista määräysvaltaa, on työnantajien keskinäisellä yhteistoiminnalla ja tiedottamisella huolehdittava, siitä että heidän toimintansa ei vaaranna työntekijöiden turvallisuutta ja terveyttä (TtL 738/2002 § 49).

Rakennushankkeessa on jokaisen osapuolen huolehdittava siitä, ettei työmaalla työskenteleville eikä muille työn vaikutuspiirissä oleville henkilöille aiheudu vaaraa (Vna 205/2009 § 3). Havaituista haitta- ja vaaratekijöistä ja niiden poistamiseen tähtäävistä toimenpiteistä on työnantajien myös pyrittävä tiedottamaan riittävällä keskinäisellä yhteistoiminnalla sekä yhteensovittamaan toimintoja (TtL 738/2002 § 54).

Alueet, joissa työtekijät työnsä vuoksi liikkuvat, kuten kulkutiet, käytävät, uloskäytävät ja pelastustiet, on oltava turvallisia ja ne on pidettävä turvallisessa kunnossa. Uloskäytäviä ja pelastusteitä tulee olla riittävä määrä ja ne on pidettävä vapaina. On huomioitava että turva- ja muut merkinnät tulee olla asianmukaisia työpaikalla. (TtL 738/2002 § 32)

Työntekijöiden turvallisuudelle ja terveydelle ei saa aiheutua vaaraa, tavaroiden nostoista, kuljetuksista, käsittelystä ja varastoinnista. Tavaroiden käsittely- ja kuormauspaikat on suunniteltava ja järjestettävä siten, että nosto- ja siirtolaitteista tai tavaroiden siirrosta tai putoamisesta ei aiheudu haittaa tai vaaraa työntekijöille. (TtL 738/2002 § 35)

Työpaikalla tai sen välittömässä läheisyydessä on työntekijöiden käytettävissä oltava työn luonne ja kesto sekä työntekijöiden lukumäärä huomioon ottaen riittävät ja asianmukaisesti varustetut peseytymis-, pukeutumis- ja vaatteiden säilytystilat, ruokailu-, lepo- ja käymälätilat sekä muut henkilös-tilat. (TtL 738/2002 § 48)

Ilman epäpuhtauksia, kuten pölyä, savua, kaasua tai höyryä esiintyessä vaingoittavassa tai häiritsevässä määrin on niiden leviäminen mahdollisuuksien mukaan estettävä eristämällä lähde tai sijoittaa ne suljettuun tilaan tai laitteeseen. Ilman epäpuhtaudet on koottava ja poistettava tarkoituksenmukaisella ilmanvaihdolla. (TtL 738/2002 § 37) Ilmanvaihdon tulee olla työpaikalla myös riittävän tehokas ja tarkoituksen mukainen sekä kelvollista hengitysilmaa tulee olla riittävästi. (TtL 738/2002 § 33).

Lämpöolosuhteille, melulle, paineelle, värinälle, säteilylle tai muille fyysisille ja biologisille tekijöille altistuminen on rajoitettava niin vähäiseksi, ettei niistä aiheudu vaaraa tai haittaa työntekijälle. (TtL 738/2002 § 39 ja § 40) Työpaikan valaistuksen tulee olla riittävän tehokas, työn vaatimusten huomioiva sekä työntekijöiden edellytysten mukainen (TtL 738/2002 § 34).

Laitteiden, varusteiden, materiaalien ja rakenteiden tulee olla terveellisiä ja turvallisia työpaikan työntekijöille sekä niiden tulee olla käsiteltävissä, kunnostettavissa ja puhdistettavissa turvallisesti (TtL 738/2002 § 32). Lisäksi rakennustyöpaikalla on kemikaalien käyttöturvallisuustiedotteet ja kemikaaliluettelot pidettävä työntekijöiden nähtävillä (Vna 205/2009 § 70).

Järjestystä ja siisteyttä on edellytettävä työpaikalla turvallisuuden ja terveyden takia. Haittaa tai vaaraa ei saa aiheuta, työntekijöiden turvallisuudelle ja terveydelle, siivouksen suorittamisesta. (TtL738/2002 § 36)

Rakennustyömaalla on käytettävä suojakypärää, turvajalkineita, työn ja olosuhteiden edellyttämää silmien suojausta sekä heijastavaa varoitusvaatetta. Lattiatöissä ja muissa vastaavissa polvia rasittavissa töissä on käytettävä polvensuojaimia. Työskenneltäessä tie- ja katualueella tai muilla liikenteeseen käytetyillä paikoilla on käytettävä varoitusvaatetusta, josta säädetään erikseen. Käytettäessä valjastyypistä turvavyötä köysineen on käytettävä itsetoimivalla pituuden säätimellä varustettua varmistusköyttä, jos köyden pituutta joudutaan jatkuvasti säätämään. (VnA 205/2009 § 71)

3 TYÖTURVALLISUUSVASTUUT JA VELVOITTEET

Tässä luvussa käsitellään rakennustyömaan työturvallisuus vastuita ja velvoitteita ja miten ne kohdistuvat eri osapuolille. Tässä työssä vastuut ja velvoitteet on jaettu neljälle osapuolelle: rakennuttaja, päätoteuttaja, työnantaja ja työntekijä.

Liitteessä 1 olevaan taulukkoon on koottu työturvallisuusvastuiden ja velvoitteiden jakautumien eri osapuolten kesken työturvallisuuslain 738/2002, valtioneuvostonasetuksen rakennustyön turvallisuudesta 205/2009, työsuojelun valvonnan ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnan

lain 44/2006 ja valtioneuvostonasetuksen työvälineiden turvallisesta käytöstä ja tarkastamisesta 403/2008 perusteella.

3.1 Rakennuttajan vastuut ja velvollisuudet rakennustyömailla

Rakennuttajan pääpaino työturvallisuudessa on huolehtia, että työturvallisuus huomioidaan suunnitelmissa ja toteuttamisen suunnitteluvaiheessa. Taulukkoon 1 on tiivistetty rakennuttajan työturvallisuusvastuita ja -velvoitteita perustuen lakeihin ja asetuksiin.

Taulukko 1. Rakennuttajan työturvallisuus vastuut ja -velvoitteet (TtL 738/2002, Vna 205/2009)

<p><u>Rakennuttaja</u> nimeää   - päätoteuttajan   - työturvallisuuskoordinaattorin valitsee   -suunnittelijat   - urakoitsijat (riippuen toteutusmuodosta) laatii   - turvallisuusasiakirjan   - turvallisuussäännöt ja menettelyohjeet huolehtii   - suunnittelijoille tarvittavat lähtötiedot   - työturvallisuuden ottamisesta huomioon suunnittelussa   - henkilötunnisteista (sopimusteknisesti)   - päätoteuttajan velvollisuuksista, jos ei päätoteuttajaa ole nimetty   - työturvallisuuskoordinaattorin toiminnasta   -turvallisuusasiakirjan päivittämisestä</p>
--

3.1.1 Rakennushankkeen suunnittelu ja valmistelu

Työturvallisuuden huomioonottaminen tulee edellyttää jo suunnittelutoimaksiannossa. Rakennuttajan on huolehdittava jo siitä, että suunnittelussa otetaan rakennustyön toteuttaminen huomioon, jotta rakentaminen voidaan tehdä turvallisesti. Rakennustöiden ja työvaiheiden ajoitusta, kestoa ja niiden yhteensovittamista suunniteltaessa on huolehdittava, että vaarojen ja haittojen ennaltaehkäisy tulee otettua huomioon. Suunnittelijoille tulee antaa sellaiset tiedot, joita suunnittelijat tarvitsevat vastuunsa mukaiseen toteuttamiseen. (Vna 205/2009 § 7)

Jokaiseen rakennushankkeeseen on nimettävä turvallisuuskoordinaattori. Työturvallisuuskoordinaattorilla tulee olla riittävä pätevyys, asianmukaiset toimivaltuudet ja edellytykset huolehtia kyseessä olevasta rakennushankkeesta. Turvallisuuskoordinaattorin on tehtävä yhteistyötä päätoteuttajan kanssa rakentamisen turvallisuutta koskevassa suunnittelussa ja

rakennustyön toteuttamisessa. Rakennuttajalla on velvollisuus huolehtia, että turvallisuuskoordinaattori huolehtii tälle kuuluvista tehtävistä. (Vna 205/2009 § 5)

3.1.2 Rakennustyön johtaminen

Yhteiselle rakennustyömaalle on rakennuttajan nimettävä päätoteuttaja. Jos päätoteuttajaa ei ole nimetty rakennuttaja vastaa myös päätoteuttajan velvollisuuksista. Päätoteuttajalla on oltava tosialliset toimivaltuudet sekä riittävä pätevyys ja asiantuntemus huolehtia säädetyistä työturvallisuusvelvoitteista ja työturvallisuustehtävistä. (Vna 205/2009 § 6)

Rakennuttaja, joka johtaa tai valvoo yhteistä rakennustyömaata, on teke- missään sopimuksissa tai muulla käytettävissä olevin keinoin huolehdit- tava siitä, että jokaisella työmaalla työskentelevällä ja siellä liikkuvalla on näkyvillä henkilön yksilöivä kuvallinen tunniste. Tunnistetta ei kuitenkaan tarvitse olla tilapäisesti tavaraa työmaalle kuljettavalla henkilöllä ja sellai- sella työmaalla työskentelevällä, jossa rakennuksen tai sen osaa rakenne- taan tai korjataan rakennuttajan olevan yksityishenkilön omaan käyttöön. (TtL 738/2002 § 52a)

Rakentamisen suunnittelua ja valmistelua varten on laadittava turvalli- suusasiakirja. Turvallisuusasiakirjassa on selvitettävä ja esitettävä toteut- tavan rakennushankeen ominaisuuksista, olosuhteista ja luonteesta aiheu- tuvat vaara- ja haittatekijät sekä rakennushankeen toteuttamiseen liittyvät työturvallisuutta ja työterveyttä koskevat tiedot. Työmaahan liittyvä teol- linen tai muu siihen rinnastettava toiminta on myös otettava huomioon turvallisuusasiakirjassa. (Vna 205/2009 § 8) On varmistettava, että pääto- teuttaja on tehnyt rakennustyönturvallisuutta koskevat suunnitelmat ja ra- kennustyömaa-alueen käytön suunnitelmat. (Vna 205/2009 § 9)

Rakennuttajan on pidettävä suunnittelu-, valmistelu- ja työturvallisuus- asiakirjojen sekä muiden asiakirjojen tiedot ajan tasalla. On huolehdittava, että asiakirjojen tiedot ja niiden muutokset välitetään suunnittelijoille ja päätoteuttajalle sekä että tiedot, suunnitelmat ja niistä johtuvat turvalli- suustoimenpiteet käsitellään yhteistyössä ennen rakennustyön alkua ja tarvittaessa rakennustyön aikana. Ulkopuolista asiantuntijaa on käytet- tävä, jos ei ole edellä mainittujen kirjallisten asiakirjojen laadintaan tai nii- den täytäntöönpanon seurantaan riittävää asiantuntemusta. Ulkopuolista asiantuntijaa käytettäessä on varmistuttava, että asiantuntijalla on riittävä pätevyys ja muut edellytykset rakennuttamiseen liittyvien tehtävien asian- mukaiseen suorittamiseen. (Vna 205/2009 § 9)

3.1.3 Rakentamisen toteutus

Rakennustyön toteutusta varten on laadittava kirjalliset turvallisuussäännöt. Säännöissä on esitettävä tavoitteet, toimenpiteet sekä ohjeet turvallisuushallintaan. Turvallisuushallinnanohjeiden tulee sisältää miten turvallisuusseuranta ja tarkastukset, yhteistoiminta ja työmaakokoukset, henkilötunnusteiden käyttö ja kulkulupa sekä miten eri osapuolten hyväksyntää edellyttävät turvallisuussuunnitelmat käsitellään. (Vna 205/2009 § 8)

Töiden ajoituksesta, erityisistä työmenetelmistä koskevista vaatimuksista, aliurakoinnin järjestämisen menettelyistä ja työhygieenisistä mittauksista työnantaja osalta koskevista menettelyistä on laadittava työmaata koskevat kirjalliset ohjeet. Lisäksi rakennuttaja on huolehdittava näistä edellä mainittujen asiakirjojen täytäntöönpanosta. (Vna 205/2009 § 8)

3.2 Päätoteuttaja työturvallisuusvastuut ja velvollisuudet rakennustyömailla

Päätoteuttajan pääpaino työturvallisuudessa on huolehtia, että työturvallisuus huomioidaan yhteisen työmaan työntoteutuksessa ja -ohjauksessa. Taulukkoon 2 on tiivistetty rakennuttajan työturvallisuusvastuita ja -velvoitteita perustuen lakeihin ja asetuksiin. Näitä vastuita ja velvoitteita käsitellään tässä kappaleessa tarkemmin.

Taulukko 2. Päätoteuttajan työturvallisuusvastuut ja -velvoitteet (TtL 738/2002, Vna 205/2009)

Päätoteuttaja

nimeää

- nimeää työmaan vastuuhenkilön

valitsee

- urakoitsijat ja aliurakoitsijat

- turvalliset työmenetelmät

laatii

- työmaan turvallisuussuunnitelmat

- työmaa-alueen käytön suunnitelmat

huolehtii

- työmaan yleisjohtamisesta

- työmaan turvallisuussuunnittelusta ja asiakirjojen päivittämisestä

- ennakoilmoituksesta viranomaisille

- ylläpitää luetteloja työmaalla työskentelevistä henkilöistä

- yhteisillä työmailla työntekijöiden perehdytys ja opastus

- työpaikan turvallisuudesta, siisteydestä ja olosuhteista

- työpaikan sisäinen liikenne ja liikkuminen

- yhteistoiminnasta ja tiedottamisesta yhteisellä työpaikalla

- telineiden turvallisuudesta (riittävä suunnittelijan pätevyys)

- viikoittaiset kunnossapitotarkastukset

-työsuojelupäällikön tehtävät, jos työnantajat eivät ole nimennyet

3.2.1 Työmaan turvallisuussuunnitelmat

Ennen rakennustöiden aloittamista on päätoteuttajan tehtävä kirjallisesti työturvallisuutta koskevat suunnitelmat. Suunnitelmat on tarkistettava olosuhteiden muuttuessa ja ne on pidettävä ajan tasalla. Suunnitelmissa työt, työvaiheet ja niiden ajoitus on järjestettävä mahdollisimman turvallisiksi ja niin ettei niistä aiheudu vaaraa työmaalla työskenteleville ja muille työn vaikutuspiirissä oleville. Tällöin työmaan yleisistä työtehtävistä, työolosuhteista ja työympäristöstä aiheutuvat rakennustyön vaara- ja haittatekijät on päätoteuttajan riittävän järjestelmällisesti selvitettävä ja tunnistettava. (Vna 205/2009 § 10)

Vaara- ja haittatekijät on poistettava asianmukaisesti sekä, milloin niitä ei voida poistaa, on arvioitava niiden merkitys työmaalla työskentelevien ja muille työn vaikutuspiirissä olevien turvallisuudelle ja terveydelle.

Päätoteuttajan on otettava huomioon rakennuttajan turvallisuusasiakirjan tiedot sekä esitettävä rakennuttajalle turvallisuusasiakirjaan tarpeelliset muutokset työn edistymisen mukaisesti, jotta saadaan tarpeelliset turvallisuustoimenpiteet toteutettua. Edellä mainittujen asioiden lisäksi on suunnittelussa kiinnitettävä erityistä huomiota ainakin seuraaviin seikkoihin:

- Työmaan järjestelyt sekä hyvän järjestyksen ylläpito työpisteissä ja materiaalien käsittelyssä eri rakennusvaiheissa
- Räjätys-, louhinta- ja kaivuutyöt
- Maapohjan kantavuus ja kaivantojen tuenta
- Rakennustyön aikainen sähköistys ja valaistus
- Työmenetelmät
- Koneiden ja laitteiden käyttö
- Nostotyöt ja siirrot
- Putoamissuojauksen toteuttaminen
- Työ- ja tukitelinetyö
- Elementtien, muottien ja muiden suurten rakenteiden varastointi, nostot ja asennus
- Pölyn vähentäminen ja sen leviämisen estäminen
- Työhygieenisten mittausten menettelyt
- Purkutyö
- Eri töiden ja työvaiheiden tosiasiallinen ajoitus ja kesto sekä niiden yhteensovittamisen järjestäminen rakennustöiden edistymisen mukaan
- Eri töiden ja työvaiheiden yhteensovittaminen rakennustyömaalla tai rakennustyön vaikutuspiirissä toteutettavan teollisen toiminnan, muiden vastaavien työtoimintojen ja yleisen liikenteen kanssa
- Vaaraa aiheuttavat putkistot ja sähkökaapelit
- Henkilönsuojainten käyttötarpeet ja -ajankohdat
- Toiminta tapaturmissa ja onnettomuustilanteissa. (Vna 205/2009 § 10)

3.2.2 Työmaa-alueen käytön suunnitelmat

Rakennustyömaa-alueen käytön suunnitelmat on tehtävä kirjallisesti ja ne on esitettävä rakennuttajalle. Rakennustyömaan-alueen käytönsuunnitelmassa on otettava huomioon myös rakennuttajan turvallisuusasiakirjan tiedot. Pää toteuttajan on riittävän järjestelmällisesti selvitettävä ja tunnistettava kyseessä olevan työmaa-alueen yleiseen järjestelyyn, toteutukseen ja käyttöön liittyvät vaara- ja haittatekijät. (Vna 205/2009 § 10)

Vaara- ja haittatekijät on poistettava asianmukaisesti sekä milloin niitä ei voida poistaa on arvioitava niiden merkitys työmaalla työskentelevien ja muille työn vaikutuspiirissä olevien turvallisuudelle ja terveydelle. (Vna 205/2009 § 10)

Rakennustyömaa-alueen käytön suunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota tapaturmavaaran ja terveyden haitan poistamisessa ja vähentämisessä ainakin seuraaviin seikkoihin:

- toimisto-, henkilöstö- ja varastotilojen määrä ja sijainti
- nostureiden, koneiden ja laitteiden sijoitus
- kaivuu- ja täyttömassojen sijoitus
- rakennustarvikkeiden ja -aineiden sekä elementtien lastaus-, purkaus- ja varastointipaikkojen sijoitus
- elementtirakentamisessa nostureiden nostopaikkojen perustus ja maapohjan vahvistus, nostureiden nostosäteet ja -kapasiteetit, nosturinkuljettajien mahdollisimman esteetön näköyhteys elementtivarastoon ja asennuskohteeseen
- työmaaliikenne sekä sen ja yleisen liikenteen liittymiskohdat
- kulku-, nousu- ja kuljetustiet sekä niiden kunnossapito
- työmaan järjestys ja siisteys sekä pölyn torjuntaan ja hallintaan tarvittavien rakenteiden ja laitteiden sijoitus
- jätteiden sekä turvallisuudelle ja terveydelle vaaraa tai haittaa aiheuttavien materiaalien kerääminen, säilyttäminen, poistaminen ja hävittäminen
- palontorjunta
- varastointialueiden rajaaminen ja järjestäminen, erityisesti kun käsitellään turvallisuudelle ja terveydelle vaaraa tai haittaa aiheuttavia materiaaleja tai aineita. (Vna 205/2009 § 10)

Rakennustyömaa-alueen käytön suunnittelun keskeiset osat on esitettävä työmaasuunnitelmana kirjallisesti, tarvittaessa rakennus- ja työvaiheittain. Suunnitelmat on tarkistettava olosuhteiden muuttuessa ja ne on muutenkin pidettävä ajan tasalla. (Vna 205/2009 § 10)

Telineiden rakentamisessa on huolehdittava, että rakennesuunnitelman ja käyttösuunnitelman laatii telinerakenteen ominaisuudet ja suunnittelu-tehtävän vaatimus huomioon ottaen riittävän pätevä henkilö. Rakennesuunnitelman laatijalla on oltava vähintään teknillisen alan ammattikorkeakoulututkinto tai sitä vastaava aiempi tutkinto tai teknikkotason

tutkinto ja perehtyneisyys telinerakenteisiin, jos työtelineen korkeus on yli kymmenen metriä tai työtelineen seisontavakavuus perustuu ankkurointiin taikka työtelineen rakenteen suunnittelu on työtelineen peittämisen takia tai muusta syystä vaativaa. (Vna 205/2009 § 56)

3.2.3 Rakennustyömaan johtaminen

Päätoteuttajan on huolehdittava työmaan yleisjohdosta, eri osapuolten välisestä yhteistoiminnasta, tiedonkulun järjestämisestä, toimintojen yhteensovittamisesta sekä työmaa-alueen yleisestä siisteydestä ja järjestyksestä. Edellä mainittuja tehtäviä varten on nimettävä työmaata varten pätevä vastuuhenkilö ja hänelle tarvittaessa sijainen. Lisäksi jokaisen työnantajan on nimettävä teettämänsä työn johtoa ja valvontaa varten siihen pätevä vastuunalainen henkilö. (Vna 205/2009 § 12)

Rakennustyömaasta, joka kestää kauemmin kuin kuukauden ja, jolla työskentelee itsenäiset työnsuorittajat mukaan lukien yhteensä vähintään 10 työntekijää, tai jossa työn määräksi arvioidaan yli 500 henkilötyöpäivää, tulee tehdä ennen rakennustyön alkua asianomaiselle työsuojeluviranomaiselle ennakoilmoitus työmaasta. Ennakoilmoituksesta on päätoteuttajan annettava tieto myös rakennuttajalle. Ennakoilmoitus on pantava selvästi näkyville rakennustyömaalla ja se on pidettävä ajan tasalla. (Vna 205/2009 § 4)

Työturvallisuuden varmistamiseksi on pidettävä työturvallisuuslaissa säädettyjen velvoitteiden valvontaa varten ajantasaista luetteloa yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevistä työntekijöistä ja itsenäisistä työnsuorittajista. Luettelosta on käytävä ilmi, henkilön etu- ja sukunimi, syntymäaika, veronumero, työmaalla työskentelyn alkamis- ja päättymispäivämäärä, työntekijän työnantajan nimi ja Y-tunnus tai sitä vastaava ulkomainen tunnus, työntekijöiden lähettämisestä annetun lain (447/2016) 8 §:ssä tarkoitetun edustajan nimi ja yhteystiedot Suomessa. Työmaalle tilapäisesti tavaraa kuljettavat voidaan jättää merkitsemättä luetteloon. Luettelo on säilytettävä kuusi vuotta, sen vuoden päättymisestä jona työmaa valmistui. (Ttl 738/2002 § 52a)

Yhteisellä työmaalla on huolehdittava perehdyttämällä ja opastamalla rakennustyömaan työntekijät, jotta työntekijöillä on riittävät tiedot turvallisesta työskentelystä ja, että he tuntevat rakennustyömaan vaara- ja haittatekijät sekä tarvittavat toimenpiteet niiden poistamiseksi. (Vna 205/2009 § 3)

Jos työnantajat eivät ole nimenneet yhteistä työsuojelupäällikköä, niin silloin yhteisellä työpaikalla pääasiallista määräysvaltaa käyttävä tai pääura-koitsijan asemassa oleva työnantaja huolehtii työsuojelupäällikön tehtävistä. (Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta 44/2006 § 43d)

3.2.4 Rakennustyömaan toteutus

Päätoteuttajan on täytöntöön pantava, toteutettava ja seurattava turvallisuus suunnitelmia sekä rakennustyömaa-alueen suunnitelmia. Nämä suunnitelmat on pidettävä ajan tasalla, työnantajien ja itsenäisten työnsuorittajien tietojen pohjalta yhteisellä rakennustyömaalla. (Vna 205/2009 § 13)

On huolehdittava työnantajien ja itsenäisten työnsuorittajien tehtäväjosta, yhteistoiminnasta työntekijöiden turvallisuutta ja terveyttä uhkaavien vaarojen estämisessä ja mahdollisista vaaroista tiedottamisessa yhteisellä rakennustyömaalla. Jos työtä ei voida suorittaa rakennuttajan edellyttämien suunnitelmien mukaisesti on työvaiheiden ja olosuhteiden muutoksista ilmoitettava rakennuttajalle tarvittaessa. (Vna 205/2009 § 13)

Päätoteuttajan, työnantajan ja itsenäisen työnsuorittajan on kunkin osaltaan ja yhteistyössä keskenään huolehdittava turvallisuuteen vaikuttavien tietojen antamisesta ja tiedon kulusta yhteisellä rakennustyömaalla. On myös varmistuttava, että on tieto työmaalla työskentelevistä työntekijöistä ja itsenäisistä työnsuorittajista ja että heidän perehdyttämistään varten on tarpeelliset tiedot. (Vna 205/2009 § 13)

Työpaikalla toimivien työnantajien ja itsenäisten työnsuorittajien toimintoja ja niiden yhteensovittamista, veloitteiden täytöntöönpanoa, työturvallisuuden tilaa ja työtapojen turvallisuutta on päätoteuttajan jatkuvasti tarkkailtava. Tällöin päätoteuttajan on tarkkailtava toteutettujen toimenpiteiden vaikutusta työn turvallisuuteen ja terveellisyyteen sekä toteutettava tarvittavat tuloksellisemmat turvallisuustoimenpiteet. (Vna 205/2009 § 13)

3.2.5 Rakennustyömaan viikoittaiset kunnossapitotarkastukset

Rakennustyömaan vastuuhenkilön tai tämän määräämän henkilön on tehtävä viikoittain kunnossapitotarkastukset ja turvallisuusseuranta (Vna 205/2009 § 17). Tarkastuksessa on tarkastettava muun muassa työmaan ja työkohteiden yleisjärjestys, putoamissuojaus, valaistus, rakennustyön aikainen sähköistys, nosturit, henkilönostimet ja muut nostolaitteet, nostoapuvälineet, rakennussahat, telineet ja kulkutiet. Tarkastuksissa on myös kiinnitettävä huomiota siihen, että rakennustyön yhteensovittamisen toimenpiteet hoidetaan oikea-aikaisesti. (Vna 205/2009 § 16)

Tarkastuksista on pidettävä pöytäkirjaa tai muuta tallennetta, johon on merkittävä toimintaan osallistuneet, tarkastuskohteet, mahdolliset huomautukset, ja milloin esitetyt korjaukset on tehty. (Vna 205/2009 § 17)
Tarkastuksissa todetut, työturvallisuutta vaarantavat viat on korjattava välittömästi ja aina ennen koneen, laitteen tai työvälineen käyttöönottoa (Vna 205/2009 § 18).

Lisäksi on otettava huomioon, että käytettävien koneiden, nostureiden ja muiden nostolaitteiden, nostoapuvälineiden, telineiden, siirrettävien muottien, väliaikaisten tukien, henkilönsuojainten ja muiden laitteiden rakenne ja kunto on rakennustyömaalla todettava käyttötarkoitukseen sopiviksi ja niitä koskevien vaatimusten mukaisiksi (Vna 205/2009 § 14).

3.3 Työnantajan työturvallisuusvastuut ja -velvollisuudet rakennustyömailla

Työnantajan pääpaino työturvallisuudessa on huolehtia, että työntekijällä on edellytykset toimia työturvallisesti työmaalla. Taulukkoon 3 on koottu rakennuttajan työturvallisuusvastuita ja -velvoitteita perustuen lakeihin ja asetuksiin. Näitä vastuita ja velvoitteita käsitellään tässä kappaleessa tarkemmin.

Taulukko 3. Työnantajan työturvallisuusvastuut ja -velvoitteet (TtL 738/2002, Vna 205/2009, Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta 44/2006, Valtioneuvoston asetus työvälineiden turvallisesta käytöstä ja tarkastamisesta 403/2008)

Työnantaja

nimeää

- vastuunalaisen henkilön
- yhteisellä työmaalla työmaalle työsuojelupäällikön nimeäminen

valitsee

- tarvittavat henkilösuojaimet

huolehtii

- päätoteuttajan turvallisuusohjeiden noudattamisesta
- tiedottamisesta muille osapuolille vaara ja haittatekijöistä
- yhteistoiminnasta yhteisellä työpaikalla
- yhteistoiminnasta omien työntekijöiden kanssa
- työympäristön suunnittelusta
- työnantajan ja työntekijöiden välisestä yhteistoiminnasta
- ensiavun järjestämisestä
- koneiden ja laitteiden määräaikaistarkastuksista

huolehtii työntekijän

- työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä (henkilösuojaimet, koneet, laitteet)
- tietojen antamisesta päätoteuttajalle
- käytössä olevista laitteista ja varusteista
- turvallisuudesta ja työn vaikutuspiirissä olevien turvallisuudesta
- työn vaarojen selvittämisestä ja arvioimisesta
- työolosuhteiden huomioimisesta
- työn kuormitustekijöiden välttämistä ja vähentämistä
- työn suunnittelusta, yksintyöskentelyn huomioimisesta
- opetuksesta ja ohjauksesta
- henkilönostimien käytöstä
- henkilöstötilat

3.3.1 Työntekijän työturvallisuus

Työnantaja on velvollinen huolehtimaan työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä. Eli työnantajan on otettava huomioon työ, työolosuhteet, työympäristö ja henkilökohtaiset edellytykset ja niihin liittyvät seikat. Työolosuhteiden parantamiseksi on suunniteltava, valittava, mitoitettava ja toteutettava tarvittavat toimenpiteet. Toteutettujen toimenpiteiden vaikutusta turvallisuuteen ja terveyteen on tarkkailtava. Myös työympäristöä, työyhteisön tilaa ja työtapojen turvallisuutta on jatkuvasti tarkkailtava. (TtL 738/2002 § 8)

Turvallisuuden ja terveellisuuden edistämiseksi ja työntekijöiden työkyvyn ylläpitämiseksi on oltava toimintaa varten ohjelma, joka kattaa työpaikan työolojen kehittämistarpeet ja työympäristöön liittyvien tekijöiden vaikutukset. Työpaikan kehittämistoiminnassa ja suunnittelussa on otettava huomioon tavoitteet turvallisuuden ja terveellisuuden edistämiseksi sekä työkyvyn ylläpitämiseksi ja niitä on käsiteltävä työntekijöiden tai heidän edustajiensa kanssa. (TtL 738/2002 § 9)

Työn ja toiminnan luonne huomioon ottaen on työnantajan riittävän järjestelmällisesti selvitettävä ja tunnistettava työstä, työajoista, työtilasta, muusta työympäristöstä ja työolosuhteista aiheutuvat haitta- ja vaarateki- jät sekä, jos niitä ei voida poistaa on arvioitava niiden merkitys. (TtL 738/2002 § 10)

Jos työn vaarojen arviointi osoittaa, että työstä saattaa aiheutua erityistä tapaturman tai sairastumisen vaaraa. Niin sellaista työtä saa tehdä vain siihen pätevä ja henkilökohtaisten edellytystensä puolesta työhön soveltuva työntekijä tai tällaisen työntekijän välittömässä valvonnassa muu työntekijä. Tällöin muiden henkilöiden pääsy vaara-alueelle on tarpeellisin toimenpitein estettävä. (TtL 738/2002 § 11)

Työympäristön suunnittelussa on otettava huomioon työympäristön rakenne, työtila, työ- tai tuotantomenetelmä ja työssä käytettävien koneiden, työvälineiden ja muiden laitteiden sekä terveydelle vaarallisten aineiden käyttö sekä että ne ovat tarkoitukseen soveltuvia. Lisäksi on huomioitava, että työympäristön olosuhteet vastaavat työturvallisuuslaissa asetettuja vaatimuksia. Tarvittaessa on otettava myös huomioon vammaiset ja muut työntekijät, joiden työn tekeminen edellyttää erityisiä toimenpiteitä. Jos työympäristön suunnittelu annetaan ulkopuolisen suunnittelijan tehtäväksi, on työnantajan annettava suunnittelijalle riittävät työpaikkaa koskevat tiedot. (TtL 738/2002 § 12)

Työn suunnittelussa ja mitoituksessa on otettava huomioon työntekijöiden fyysiset ja henkiset edellytykset (TtL 738/2002 § 13). Jos työntekijän todetaan työssään kuormittuvan hänen terveyttään vaarantavalla tavalla, työnantajan on asiasta tiedon saatuaan käytettävissään olevin keinoin

ryhdyttävä toimiin kuormitustekijöiden selvittämiseksi sekä vaaran välttämiseksi tai vähentämiseksi. (TtL 738/2002 § 25)

Henkilönsuojaimet on valittava työntekijän turvallisuudelle ja terveydelle aiheutuvien vaarojen tunnistamisen ja niiden merkityksen arvioinnin perusteella. Työntekijöille on annettava käyttöön suojalasit niissä töissä, joissa on merkittävä silmätapaturmanvaara. (Vna 205/2009 § 71)

Työntekijälle on hankittava ja annettava käyttöön erikseen säädetty vaatimukset täyttävät ja tarkoituksenmukaiset henkilönsuojaimet, jollei tapaturman tai sairastumisen vaaraa voida välttää tai riittävästi rajoittaa työhön tai työolosuhteisiin kohdistuvilla toimenpiteillä. Työntekijän käyttöön on hankittava ja annettava apuväline tai muu varuste, silloin kun työn luonne, työolosuhteet tai työn tarkoituksenmukainen suorittaminen sitä edellyttävät ja se on välttämätöntä tapaturman tai sairastumisen vaaran välttämiseksi. (TtL 738/2002 § 15)

Jos työntekijöiden altistumista vaarallisille pölyille ja kemiallisille tekijöille ei voida muutoin luotettavasti arvioida, on työnantajan suoritettava mittauksia säännöllisesti ja aina kun olosuhteissa tapahtuu työntekijän altistumista lisäävä muutos. Mittaustuloksia on verrattava kemiallisista tekijöistä annettuihin raja-arvoihin. (Vna 205/2009 § 70)

Työntekijän työskennellessä yksin, ja johon siitä syystä liittyy haitta tai vaara, on tällöin huomioitava siitä, että haitta tai vaara vältetään tai se on mahdollisimman vähäinen. Työn luonne huomioon ottaen on järjestettävä mahdollisuus tarpeelliseen yhteydenpitoon työntekijän ja työnantajan, työnantajan osoittaman edustajan tai muiden työntekijöiden välillä. Lisäksi on myös varmistettava mahdollisuus avun hälyttämiseen. (TtL 738/2002 § 29)

3.3.2 Työn johtaminen

Työnantajan ja itsenäisen työsuorittajan on noudatettava päätoteuttajan antamia yhteistä rakennustyömaata koskevia turvallisuusohjeita. Päätoteuttajan, työnantajan ja itsenäisen työsuorittajan on kunkin osaltaan ja yhteistyössä keskenään huolehdittava turvallisuuteen vaikuttavien tietojen antamisesta ja tiedon kulusta yhteisellä rakennustyömaalla. Työnantajien on annettava työntekijöistään ja itsenäisten työsuorittajien omalta osaltaan tarpeelliset tiedot työmaalla työskentelystä päätoteuttajalle. (Vna 205/2009 § 13)

Jokaisen työnantajan on nimettävä teettämänsä työn johtoa ja valvontaa varten siihen pätevä ja vastuunalainen henkilö (Vna 205/2009 § 12). Toinen henkilön voidaan asettaa edustamaan (sijainen) ja hoitamaan työturvallisuus laissa työnantajan velvollisuudeksi säädettyjä tehtäviä. Sijaisen tehtävät on määriteltävä riittävän tarkasti huomioon ottaen toimiala, työn tai toiminnan luonne ja työpaikan koko. Sijaisella on oltava riittävä

pätevyys, hänet on riittävästi perehdytetty tehtäviinsä ja että hänellä muutenkin on asianmukaiset edellytykset tarkoitettujen tehtävien hoitamiseen. (TtL 738/2002 § 16)

Työntekijälle on annettava riittävät tiedot työpaikan haitta- ja vaaratekijöistä sekä huolehdittava siitä, että työntekijän ammatillinen osaaminen ja työkokemus otetaan huomioon. Työntekijä on perehdytettävä riittävästi työhön, työpaikan työolosuhteisiin, työ- ja tuotantomenetelmiin, työssä käytettäviin työvälineisiin ja niiden oikeaan käyttöön sekä turvallisiin työtapoihin erityisesti ennen uuden työn tai tehtävän aloittamista tai työtehtävien muuttuessa sekä ennen uusien työvälineiden ja työ tai tuotantomenetelmien käyttöön ottamista. (TtL 738/2002 § 14)

Opetusta ja ohjausta on annettava työn haittojen ja vaarojen estämiseksi sekä työstä aiheutuvan turvallisuutta tai terveyttä uhkaavan haitan tai vaaran välttämiseksi. Työntekijälle on annettava opetusta ja ohjausta säätö-, puhdistus-, huolto- ja korjaustöiden sekä häiriö- ja poikkeustilanteiden varalta. Lisäksi työntekijälle annettua opetusta ja ohjausta on täydennettävä tarvittaessa. (TtL 738/2002 § 14)

Työnantajan ja työntekijöiden välisessä yhteistoiminnassa on ylläpidettävä ja parannettava työturvallisuutta työpaikalla. Työntekijöille tulee antaa riittävän ajoissa tarpeelliset tiedot työpaikan turvallisuuteen, terveellisyteen ja muihin työolosuhteisiin vaikuttavista asioista sekä niitä koskevista arvioinneista ja muista selvityksistä ja suunnitelmista. On huolehdittava myös siitä, että näitä asioita käsitellään asianmukaisesti ja riittävän ajoissa työnantajan ja työntekijöiden tai heidän edustajansa kesken. Työntekijällä on oikeus tehdä työpaikan turvallisuutta, terveellisyyttä ja muihin työolosuhteisiin tarkoitettuja asioita koskevia ehdotuksia työnantajalle ja saada niihin palaute. (TtL 738/2002 § 16)

Työntekijöiden lukumäärän, työn luonteen ja työolosuhteiden edellyttämällä tavalla on huolehdittava työntekijöiden ja muiden työpaikalla olevien henkilöiden ensiavun saatavuudesta. Työntekijöille on myös annettava ohjeet toimenpiteistä, joihin tapaturman tai sairastumisen sattuessa on ensiavun saamiseksi ryhdyttävä. Asianmukaisia ensiapuvälineitä on oltava työpaikalla tai sen välittömässä läheisyydessä, huomioon ottaen työpaikan laajuus ja sijainti. (TtL 738/2002 § 46)

Jos työnantajat eivät ole nimenneet yhteistä työsuojelupäällikköä, niin silloin yhteisellä työpaikalla pääasiallista määräysvaltaa käyttävä tai pääura-koitsijan asemassa oleva työnantaja huolehtii työsuojelupäällikön tehtävistä. (Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta 44/2006 § 43d)

Työmaalla tai sen välittömässä läheisyydessä tulee olla puhdasta juomavettä sekä puhtaat juomalaitteet. Peseytymistä varten tulee olla pesutilat, josta saa riittävän lämmintä pesuvettä ja jossa on peseytymislaitteita sekä

olosuhteiden vaatiessa peseytymis- ja kuivausvälineitä. Huonetilaa tarvitaan miehille ja naisille erikseen vaatteiden vaihtoa, säilytystä ja kuivausta varten. Ruokailua varten tulee olla varattuna erillinen huonetila ja laitteet. Ruokailutilan laitteilla tulee voida lämmittää ja säilyttää mukana tuotu ruoka ja juoma. Lisäksi tulee olla asianmukaisesti varustettuja ja puhtaana pidettyjä käymälöitä. Huonetilat on siivottava päivittäin. (Vna 205/2009 § 79)

3.3.3 Työvälineet työn toteutuksessa

Työntekijän käyttöön on valittava kyseiseen työhön ja työolosuhteisiin so-piva ja turvallinen työväline. Työvälineen mitoituksen ja lujjuuden on vas-tattava työn vaatimuksia. Työvälinettä ei saa kuormittaa tai rasittaa vaaraa aiheuttavasti. Työvälinettä käytettäessä on otettava huomioon sitä käyttä-vän työntekijän työskentelypaikka ja työasento sekä ergonomiset periaat-teet. Työväline on sijoitettava siten, että sitä voidaan käyttää turvallisesti. Erityisesti on otettava huomioon, että työvälineen käyttämiseen on riittä-västi tilaa ja että työvälineen käyttämä tai tuottama energia tai aine voi-daan siirtää turvallisesti. Vaaraa aiheuttava kaatuminen, putoaminen ja lii-kahtaminen on estettävä kiinnityksellä tai muilla keinoin. (Valtioneuvoston asetus työvälineiden turvallisesta käytöstä ja tarkastamisesta 403/2008 § 2)

Työvälineen asennuksessa, käytössä, kunnossapidossa, tarkastuksessa ja muussa siihen liittyvässä toiminnassa on otettava huomioon valmistajan antamat ohjeet. Jos valmistajan ohjeet eivät ole riittävät tai niitä ei ole saa-tavilla, niitä tulee täydentää tai laatia tarvittaessa uudet ohjeet. Tarvitta-essa ohjeiden laadinnassa on käytettävä ulkopuolista asiantuntijaa. Ohjeet on pidettävä ajan tasalla. Ohjeiden tulee olla niiden työntekijöiden saata-villa ja ymmärrettävissä, joita asia koskee. Ennen uuden työn tai työvai-heen alkua on varmistettava, että työntekijä osaa noudattaa ohjeita. (Val-tioneuvoston asetus työvälineiden turvallisesta käytöstä ja tarkastami-sesta 403/2008 § 3)

Kone, työväline tai muu laite, jonka asennus tai asennus- tai käyttöolosuh-teet vaikuttavat turvallisuuteen, on tarkastettava oikean asennuksen ja turvallisen toimintakunnon varmistamiseksi ennen ensimmäistä käyttöön-ottoa samoin kuin uuteen paikkaan asentamisen tai turvallisuuden kan-nalta merkittävien muutostöiden jälkeen (käyttöönottotarkastus). Tarkas-tus on lisäksi suoritettava käyttöönoton jälkeen säännöllisin väliajoin ja tar-vittaessa myös poikkeuksellisen tilanteen jälkeen koneen, työvälineen tai muun laitteen toimintakunnon varmistamiseksi (määräaikaistarkastus). (Ttl 738/2002 § 43)

Tarkastuksen suorittajan tulee olla tehtävään pätevä työnantajan palveluk-sessa oleva tai muu henkilö. Pätevyyden määrittelyssä otetaan huomioon perehtyneisyys kyseisen työvälineen rakenteeseen, käyttöön ja tarkasta-miseen. Vaarallisen koneen, työvälineen tai muun laitteen tarkastuksen

saa suorittaa vain asiantuntijayhteisö tai riippumaton asiantuntija. Tarkastuksessa tulee erityisesti arvioida työväliseen turvallisuus sen käytön kannalta ja noudattaa tarkastamisesta annettuja säännöksiä. Tarkastuksessa tulee myös asianmukaisella tavalla ottaa huomioon valmistajan ohjeet. (Ttl 738/2002 § 43)

Työväliseen turvallisuutta on järjestelmällisesti selvitettävä ja arvioitava. Jos käyttö aiheuttaa vaaraa tai haittaa, on ryhdyttävä vaaran tai haitan poistamiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin välittömästi. Ensisijaisesti vaara tulee poistaa työväliseen rakenteeseen tai sen ympäristöön liittyvillä teknisillä toimilla, kuten vaara-alueelle pääsyn estävillä tai vaarallisten osien liikkeen ennen vaara-aluetta pysäyttävillä laitteilla. Jos vaaraa ei voida poistaa teknisillä toimilla, työväliseen käytön turvallisuus tulee varmistaa opastuksella, varoituslaitteilla, turvamerkeillä ja henkilönsuojaimilla. (Valtioneuvoston asetus työväliseiden turvallisesta käytöstä ja tarkastamisesta 403/2008 § 4)

Työväline on pidettävä säännöllisellä huollolla ja kunnossapidolla turvallisena sen koko käyttöiän ajan. Työvälineen toimintakuntoa on jatkuvasti seurattava tarkastuksilla, testauksilla, mittauksilla ja muilla sopivilla keinoilla. Työvälineen toimintakunnon varmistamiseksi tehtävän tarkastuksen ja testauksen saa tehdä työvälineen rakenteeseen ja käyttöön perehtynyt pätevä henkilö. Tarvittaessa on käytettävä ulkopuolista asiantuntijaa. (Valtioneuvoston asetus työväliseiden turvallisesta käytöstä ja tarkastamisesta 403/2008 § 5)

Työntekijällä on oltava työnantajan kirjallinen lupa trukin käyttämiseen, henkilönostimen ohjaamiseen ja taakan kiinnittämiseen asennuskäyttöön tarkoitettuun nosturiin, näitä laitteita käytettäessä. Ennen luvan antamista on varmistettava, että työntekijällä on saamansa koulutuksen perusteella riittävä kyky ja taito työvälineen turvalliseen käyttämiseen. (Valtioneuvoston asetus työväliseiden turvallisesta käytöstä ja tarkastamisesta 403/2008 § 14a)

Rakennustyömaalla on ennen henkilönostimen käyttöä varmistettava, että henkilönostin on rakenteellisesti kunnossa ja työskentelyalustan tai maapohjan kantavuus säilyy riittävän. Lisäksi varmistettava myös, että henkilönostimen työskentelyalue on turvallinen. Työnantajan on varmistettava, että työntekijä osaa käyttää turvallisesti henkilönostinta sen käyttöohjeiden mukaisesti. Henkilöiden nostaminen on sallittua vain siihen tarkoitukseen valmistetulla nostolaitteella. (Vna 205/2009 § 22)

3.4 Työntekijän työturvallisuusvastuut ja velvollisuudet

Työntekijän pääpaino työturvallisuudessa on huolehtia, että noudattaa työnantajan määräyksiä ja ohjeita työmaalla. Taulukkoon 4 on koottu työntekijän työturvallisuusvastuita ja -velvoitteita perustuen lakeihin ja asetuksiin. Näitä vastuita ja velvoitteita käsitellään tässä kappaleessa tarkemmin.

Taulukko 4. Työntekijän työturvallisuusvastuut ja -velvollisuudet TtL 738/200, Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta 44/2006)

Työntekijä

noudattaa

- työnantajan määräyksiä ja ohjeita
- vaarallisia aineita käyttäessään turvallisuusohjeita

ilmoittaa

- koneiden ja laitteiden vikojen ja puutteiden

käyttää

- oikein koneita ja laitteita
- henkilösuojaimia ja huoltaa niitä

on oikeutettu

- pidättäytymään työnteosta, jos työstä aiheutuu vaaraa
- tehdä turvallisuuteen ja terveellisyyteen liittyviä parannusehdotuksia
- yhteisellä rakennustyömaalla valita työmaakohtainen työsuojeluvaltuutettu

Työntekijän on noudatettava työnantajan antamia määräyksiä ja ohjeita. Työnsä ja työolosuhteiden edellyttämää järjestystä ja siisteyttä sekä huolellisuutta ja varovaisuutta on noudatettava turvallisuuden ja terveellisyyden ylläpitämiseksi. Omasta niin kuin muidenkin työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä on huolehdittava käytettävissään olevin keinoin kokemuksensa, työnantajalta saamansa opetuksen ja ohjauksen sekä ammattitaitonsa mukaisesti. Työpaikalla on vältettävä muihin työntekijöihin kohdistuvaa häirintää ja muuta epäasiallista kohtelua, josta voi aiheutua heille haittaa tai vaaraa. (TtL 738/2002 § 18)

Yhteistoiminnassa on työnantajan ja työntekijöiden ylläpidettävä ja parannettava työturvallisuutta työpaikalla. Työntekijällä on oikeus tehdä työpaikan turvallisuuteen ja terveellisyyteen sekä muihin työturvallisuuteen liittyviin asioihin koskevia ehdotuksia työnantajalle ja saada niihin palaute. (TtL 738/2002 § 17)

Yhteisen työpaikan ollessa rakennustyömaa, on siellä työskentelevillä, eri työnantajien palveluksessa olevilla työntekijöillä oikeus valita yhteinen työmaakohtainen työsuojeluvaltuutettu ja kaksi varavaltuutettua. Valtuutetut edustavat työntekijöitä, työsuojelun yhteistoiminnassa kyseisen työmaan kaikkien työnantajien ja itsenäisten työsuorittajien kanssa sekä suhteessa työsuojeluviranomaisiin. (Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta 44/2006 § 43c)

Työnantajalle ja työsuojeluvaltuutetulle on viipymättä ilmoitettava työolosuhteissa tai työmenetelmissä, koneissa, muissa työvälineissä, henkilösuojaimissa tai muissa laitteissa havaitsemistaan vioista ja puutteellisuuksista, jotka voivat aiheuttaa haittaa tai vaaraa työntekijöiden turvallisuudelle tai terveydelle. Havaitut vaaraa aiheuttavat viat ja puutteellisuudet on mahdollisuuksien mukaan poistettava, työnantajalta saamansa

opetuksen, kokemuksensa ja ohjauksen sekä ammattitaitonsa mukaisesti. Edellä mainittu ilmoitus on tehtävä työnantajalle ja työsuojeluvaltuutetulle myös siinä tapauksessa, kun kyseinen vika tai puutteellisuus on poistettu tai korjattu työntekijän toimesta. (TtL 738/2002 § 19)

Työnantajan antamia henkilösuojaimia ja muita varusteita tulee käyttää ja hoitaa huolellisesti ja ohjeiden mukaisesti. Työssä on käytettävä asianmukaista vaatetusta, josta ei aiheudu tapaturman vaaraa. (TtL 738/2002 § 20)

Koneita, työvälineitä ja muita laitteita sekä niissä olevia turvallisuus- ja suojalaitteita tulee käyttää oikein työnantajalta saatujen käyttö- ja muiden ohjeiden mukaisesti. Vaarallisten aineiden käytössä ja käsittelyssä on noudatettava turvallisuusohjeita. (TtL 738/2002 § 21)

Ilman erityistä syytä ei saa poistaa tai kytkeä pois päältä koneeseen, työvälineeseen tai muuhun laitteeseen taikka rakennukseen asennettua turvallisuus- tai suojalaitetta. Jos työn takia joudutaan tilapäisesti poistamaan turvallisuus- tai suojalaitteen käytöstä, niin on se palautettava käyttöön tai kytkettävä laite päälle niin pian kuin mahdollista. (TtL 738/2002 § 22)

Työntekijällä on oikeus pidättäytyä työn tekemisestä, jos työstä aiheutuu vakavaa vaaraa työntekijän omalle tai muiden työntekijöiden hengelle tai terveydelle. Työstä pidättäytymisestä on ilmoitettava työnantajalle tai tämän edustajalle niin pian kuin mahdollista. Oikeus pidättäytyä työnteosta, jatkuu kunnes työnantaja, on poistanut vaaratekijät tai muutoin huolehtinut siitä, että työ voidaan suorittaa turvallisesti. Jos työntekijä työturvallisuuslain mukaisesti pidättäytyy työstä, hän ei ole velvollinen korvaamaan työstä pidättäytymisestä aiheutuvaa vahinkoa. (TtL 738/2002 § 23)

4 TYÖTURVALLISUUSOHJEISTUS HOK-ELANNON LIIKEPAIKKARAKENTAMISESSA

Tässä luvussa käsitellään HOK-Elannon Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja, jossa on 37 sivua. Asiakirja on saatu sähköpostitse 15.1.2020 HOK-Elannon liikepaikkarakentamisen yhteyspäälliköltä. Työturvallisuusasiakirja on merkintöjen mukaan päivitetty 3.2.2014, lisäksi siihen on tehty lyytipäivitys 12/2019 perehdyttämiseen liittyen. Tässä luvussa keskitytään vain työturvallisuusasiakirjassa olevien vastuiden ja velvoitteiden jakautumisen tarkasteluun.

HOK-Elannon liikepaikkarakentamisen saneerauskohteisiin, liikepaikkayksikön projektijohtajalta sähköpostitse saadun tiedon perusteella 26.3.2020, ei lähtökohtaisesti ole laadittu kuin yleinen HOK-ELANNON KIINTEISTÖ- JA LIIKEPAIKKAYKSIKKÖN liikepaikkarakentamisen

työturvallisuusohje. Tätä yleistä ohjeistusta sovelletaan käytännössä jokaiseen saneerauskohteeseen. Näissä saneerauskohteissa HOK-Elanto ei ole nimennyt päätoteuttajaa. Erityisen vaarallisiin työn kohdekohtaisia työturvallisuusasiakirjoja ja kohteen yleissuunnitelmia on tehty tarpeen niin vaa- tiessa. (Niemi, 2020)

Uudiskohteissa tämä edellä mainittu turvallisuusasiakirja ei ole käytössä, vaan niissä kohteissa HOK-Elanto on tilaajan/rakennuttajan roolissa. Uudiskohteissa toimitaan ns. virallisen prosessin mukaan ja kokonaisvastuu on delegoitu päätoteuttajalle. (Niemi, 2020)

HOK-ELANNON KIIINTEISTÖ- JA LIIKEPAIKKAYKSIKKÖN liikepaikkarakentamisen työturvallisuusohje sisältää liikepaikkarakentamisen työturvallisuusohjeen, työkohteina toimivien liikehuoneistojen yleisen turvallisuusohje, työturvallisuuskoordinaattorin muistilistan, telinekorttimallin, työkohteiden tarkastusohjeen, nostotyösuunnitelman, luettelon INFO- ja EA-pisteen sisällöstä, työmaatapahtumaraportin ja vakuutusyhtiön suojeluohjeen. Näistä turvallisuusohjeen sisällöstä seuraavissa kappaleissa tarkemmin seuraavissa kappaleissa. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

4.1 Liikepaikkarakentamisen turvallisuusohje

Turvallisuusohje sisältää ohjeistusta ohjeen soveltamisesta, perehdyttämisestä, työhön opastuksesta, töiden yhteensovittamisesta, työmaan olosuhteista ja yleisesti työtavoista ja toiminnasta työmaalla. Näistä kerrottu tarkemmin tässä kappaleessa.

Työturvallisuusasiakirjan on tarkoitus toimia rakennustyön turvallisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen 205/2009 mukaisena rakennustyön suunnittelua ja valmistelua varten laadittavana asiakirjana. Asiakirjan sisällön on tarkoitus kertoa liikepaikkarakentamisen erityisistä työturvallisuusriskeistä ja vaaroja aiheuttavista olosuhteista ja työvaiheista niin, että urakoitsijat voivat varautua niihin asianmukaisesti. Asiakirja täydentää kunkin projektin muita mahdollisia asiakirjoja, kuten rakennus- ja erikoistyöselityksiä sekä urakkaohjelmaa ja urakkarajaliitettä. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

Asiakirja toimii yleisellä tasolla työn suunnittelua ja valmistelua varten olevana asiakirjana. On huomioitava, että Vna 523/2012 § 8 1 momentin mukaan rakennuttajan on, ”selvitettävä ja esitettävä toteutettavan rakennushankkeen ominaisuuksista, olosuhteista ja luonteesta aiheutuvat vaara- ja haittatekijät sekä rakennushankkeen toteuttamiseen liittyvät työturvallisuutta ja työterveyttä koskevat tiedot.”

4.1.1 Ohjeen soveltaminen

Työturvallisuusasiakirjaa on sovellettava työkohdekohtaisesti siten, että tulee huomioiduksi kohteen erityispiirteet, kuten se että onko kohde suljettu rakennustyömaa, osittain avoin saneerauskohde, kuluttajille avoin kalustomuutostyö, huolto-/ korjaustyö tai muu liikepaikkarakentamisen kohde. Projekteissa tämä erityispiirteiden määrittely tehdään aloituskokouksen yhteydessä, jolloin määritellään työvaiheet ja turvallisuustasot. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

Työmaan eri vaiheet on jaoteltu seuraavasti:

- Suljettu rakennustyömaa jossa, laajat rakenteelliset muutokset. Tällöin työntekijöiltä vaaditaan turvakoulutus ja käytettävä turvallisuus- ja suojavälineitä. Työmaalla taattava kaikille turvallinen työskentely kussakin tilanteessa.
- Suljettu kalustesaneeraus, jossa laajat kalustetyöt ja muita mahdollisia rakenteellisia muutoksia. Tällöin työntekijöiltä vaaditaan turvakoulutus ja käytettävä turvallisuus- ja suojavälineitä. Työmaalla taattava kaikille turvallinen työskentely kussakin tilanteessa.
- Liikepaikan henkilökunnalle avoin, mutta kuluttajille suljettu työkohte
- Kuluttajille avoin kalustustyö- tai huoltotyömaa
- Huolto- ja korjaustyöt myymälän normaaleissa olosuhteissa

Rakennustyömaaosuus päättyy hyllytyksen alkaessa, jolloin asiakirjaa on sovellettava työkohteen työvaiheiden mukaisesti siten, että tietyiltä osin voidaan liikepaikkarakentamisessa lieventää osaa määräyksistä ns. hyllytyksen alkaessa. Tällöin kohteessa liikkuu myös liikepaikan muuta henkilökuntaa viimeistelemässä paikkaa käyttökuntoon. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

Päätoteuttajan on tunnistettava työstä ja työympäristöstä aiheutuvat erityiset vaaratekijät ja poistettava ne riittävin toimenpitein. Liikepaikkarakentamisen turvallisuussuunnitelma tulee pohjautua työturvallisuusasiakirjaan. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

Työkohdekohtainen suunnitelma tulee laatia täydentämällä työturvallisuusasiakirjaa työkohteen järjestelypiirroksella (mm. hätäpoistumistiet, kulku- ja huoltoreitit jne.) ja muilla mahdollisilla ko. kohteen erityisluontoilla. Suunnitelmaa on päivitettävä tarvittaessa, esimerkiksi kun rakentaminen on vaiheistettu. Jos järjestelypiirroksen esittämistä järjestelyistä poiketaan, niin niistä on urakoitsijan sovittava vastaavan projektipäällikön kanssa. Työturvallisuussuunnitelma on säilytettävä kunkin työkohteen EA- ja Info-pisteessä. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja) Kuvassa 2 on Info- ja ensiapupiste.

Kuva 2. Info- ja ensiapupiste Tikkurilan Prisman työmaalla huhtikuussa 2020

Kunkin urakoitsijan vastuullisen työnjohtajan omalta osaltaan / turvallisuuskoordinaattorin tulee kokonaisuuden kannalta vastata siitä, että työmaalla työskentelevät työntekijät ovat saaneet suunnitelmiin ja ohjeisiin perehdytyksen. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

Asiakirja toimii yleisellä tasolla työkohteittaisena asiakirjana. On huomioitava, että Vna 205/2009 § 8 mukaan, ”Rakennuttajan on laadittava työmaata koskevat kirjalliset menettelyohjeet, jotka sisältävät töiden ajoituksen, erityisiä työmenetelmiä koskevat vaatimukset, aliurakoinnin järjestämisen menettelyt ja työhygieenisiä mittauksia työnantajien osalta koskevat menettelyt.”

4.1.2 Perehdyttäminen

HOK-Elannon työturvallisuusasiakirjan mukaan urakoitsijoita edellytetään perehtymistä HOK-Elannon liikepaikkarakentamisen toimintatapoihin ja työturvallisuusohjeisiin. Kaikkien työkohteissa työskentelevien henkilöiden tulee käydä erillisessä aiheeseen liittyvässä perehdytyskoulutuksessa. Koulutuksen käynneistä henkilöistä HOK-Elanto ylläpitää rekisteriä. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

Urakoitsijoita edellytetään vastaamaan henkilöstönsä osallistumisesta edellä mainittuihin perehdytyskoulutuksiin. Koulutusten välissä urakoitsijoiden uudet työntekijät voivat työskennellä työkohteella perehtymällä turvallisuusasiakirjaan ja vakuuttamalla tämän allekirjoituksellaan, joka on näissä tapauksissa voimassa seuraavaan järjestettävään perehdytyskoulutukseen asti. Poikkeuksena edellä mainittuun, voidaan satunnaisten tai

vähäisten lyhytaikaisten asennustehtävien osalta myös hyväksyä työturvallisuusasiakirjaan perehtyminen ja dokumentin allekirjoitus. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

Työmaahan perehdytetään siten, että urakoitsijoille ja muille työkohteessa toimijoille annetaan aloituskokouksen yhteydessä yleinen perehdytys työmaahan, työmaan olosuhteisiin ja turvallisuusasioihin. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

Urakoitsija veloitetaan vastaamaan siitä, että urakoitsijan henkilöstö on saanut työmaahan vastaavan perehdytyksen. Asiakirjan mukaan työkohteella ei ole oikeutta työskennellä ilman perehdytystä. Urakoitsija/ työnjohtaja vastaa työntekijän työhön opastuksesta. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

Urakoitsijat veloitetaan perehdyttämään omat työntekijänsä yhteiseen työmaahan. On huomioitava, että Vna 205/2009 3§ mukaan, *”Päätoteuttajan on huolehdittava perehdyttämällä ja opastamalla siitä, että kaikilla yhteisen rakennustyömaan työntekijöillä on riittävät tiedot turvallisesta työskentelystä ja että he tuntevat kyseessä olevan rakennustyömaan vaara- ja häirttekijät sekä niiden poistamiseen tarvittavat toimenpiteet.”*

4.1.3 Pätevyysvaatimukset

Kaikilta työkohteessa toimijoilta edellytetään työturvallisuusasiakirjan mukaan lakien, alakohtaisten normien ja toiminnan edellyttämä pätevyyttä suorittaa kyseistä tehtävää / työtä. Pätevyys tulee kysyttäessä pystyä todistamaan voimassa olevalla työtehtävään liittyvällä pätevyyskortilla (esim. tularityökortti, nostolavan ajolisenssi jne.). Urakoitsijaa edellytetään vastaamaan siitä, että toimijat täyttävät em. kriteerit. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

Jokaisella työkohteessa toimijalla tulee olla voimassa oleva työturvallisuus kortti, henkilö-/tunnistekortti sisältäen veronumerorekisteriin ilmoitetun veronumeron, sekä erikseen määriteltäessä kohdekohtainen kulkulupa. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

Turvallisuusasiakirjassa on esitetty selkeästi mitä eri pätevyysvaatimuksia työkohteessa tarvitaan.

4.1.4 Päätoteuttaja

Turvallisuusasiakirjan mukaan kukin urakoitsija toimii toimeksianto toteuttaessaan päätoteuttajana omien töidensä osalta. Aloituskokouksessa voidaan erikseen määritellä pääurakoitsija/päätoteuttaja. Ellei päätoteuttajaa ole nimetty, tilaaja huolehtii kokonaisuuden koordinoinnista ja

työvaiheiden yhteensovittamisesta. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

Ensimmäisen lauseen tarkoitus on epäselvä, koska päätoteuttaja toimii vastuullisena toimijana. On huomioitava, että Vna 205/2009 13§ 3 momentin mukaan päätoteuttajan on *”huolehdittava työntekijien ja itsenäisten työsuorittajien tehtäväjaosta ja yhteistoiminnasta työntekijöiden turvallisuutta ja terveyttä uhkaavien vaarojen estämisessä ja mahdollisista vaaroista tiedottamisessa yhteisellä rakennustyömaalla.”*

4.1.5 Projektivastuu- ja työturvallisuusorganisaatio

Liikepaikkarakentaminen HOK-Elannossa kuuluu Kiinteistö- ja Liikepaikkayksikön liikepaikkapalvelut tiimin vastuulle. Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusorganisaatio ja vastuut ovat seuraavat:

- HOK-Elannon johto vastaa strategiasta, linjauksista, tavoitteista, resursseista ja prosessin valvonnasta.
- Työturvallisuuskonsultti vastaa työturvallisuusasiakirjan laatimisesta lakien ja asetusten mukaisesti sekä koulutuksesta ja erikseen sovituista työkohteiden turvallisuuskatselmuksista.
- Projektipäällikkö vastaa suunnittelun ohjaamisesta, turvallisuus-suunnittelun ohjaamisesta ja valvonnasta, aloituskokouksista ja turvallisuussuunnittelun huomioimisesta, työmaan valvonnasta ja työkohteen info- ja ensiapuasemasta. Projektipäällikkö toimii myös työkohteen työturvallisuuskoordinaattorina.
- Yhteyspäällikkö vastaa perehdytysrekisteristä, työturvallisuusraporteista, aloituskokouksista, turvallisuusasiakirjojen hallinnoinnista, informoinnista ja koulutusten organisoinnista.
- Urakoitsija tai urakoitsijan työnjohtaja vastaa oman henkilökuntansa perehdyttämisestä, lisenseistä, työn turvallisuussuunnittelusta, työn valvonnasta ja ohjaamisesta sekä tapaturmien ja läheltä piti tilanteiden ilmoittamisesta. Urakoitsijan työntekijä ja urakoitsija itse vastaa ohjeiden noudattamisesta, lisenseistä, ongelmien ja vaarojen ilmoittamisesta sekä aloitteiden tekemisestä.
- Toimipaikan päällikkö vastaa toimipaikan liiketoiminnasta ja toimipaikan henkilökunnasta sekä normaaliolosuhteiden turvallisuusasioista.
- Työturvatarkastaja vastaa määrämuotoisista tarkastuksista ja niihin liittyvistä raporteista. Työturvatarkastajan tehtäviä on tarkoitus mahdollisesti täydentämään, Info-/ensiapuasemien logistikkalla, työturvallisuussuunnitelmien laatimiseen osallistumisella, työkohteperehdytykseen osallistumisella. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

4.1.6 Työturvallisuus kohteessa

Päätoteuttajan on järjestelmällisesti tunnistettava työstä ja työympäristöstä aiheutuvat erityiset vaaratekijät ja pienennettävä niitä, sekä mahdollisuuksien mukaan poistettava ne asianmukaisin toimenpitein. Työturvallisuuden perustana on urakoitsijoiden ja työntekijöiden sitoutuminen toimeksiantajan ohjeisiin ja turvalliseen työtapaan. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

Työkohteessa on käytettävä kunkin työvaiheen edellyttämiä lakien ja asetusten mukaisia henkilösuojaimia. HOK-Elannon edellyttämässä työturvallisuuskorttikoulutuksessa on määritelty henkilösuojainten käyttö eri työvaiheissa. Edellä mainitut työvaiheet on eritelty työturvallisuusasiakirjassa. Kunkin kohteen aloituspalaverissa määritellään erikseen kohteessa vaadittavat suojavälineet. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

Työkohteen aloituskokouksen pöytäkirjassa määritellään kohteen mahdolliset erityiset työturvallisuusriskit. Tämä pöytäkirja toimii myös yhteenvedona työkohteesta ja tehtävistä. Liikepaikkarakentamisen yleiset riskit on lueteltu työturvallisuusasiakirjassa. HOK-Elanto edellyttää normaalien yleisten riskien tunnistamista ja oikeaa toimintaa ilman kohdekohtaista korostamistakin, koska liikepaikkarakentamisen työkohteissa työskentelevät työntekijät ovat käyneet erityisen HOK-Elannon perehdytyskoulutuksen. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

Töiden ajoitus on järjestettävä niin ettei työstä aiheudu vaaraa muille työntekijöille, muille osapuolille tai sivullisille. Muille vaaraa aiheuttavista työvaiheista on ilmoitettava asianmukaisesti, haettava lupa tai ajoitettava työt ajankohtaan, jolloin muut osapuolet eivät työskentele työvaiheen turvallisuussuunnitelmien tai ohjeiden mukaisesti. Päätoteuttajan on huolehdittava näistä edellä mainituista asioista. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

Jokainen tapaturma tulee ilmoittaa työkohteen turvallisuuskoordinaattorille, sekä sähköpostitse liikepaikkapalvelun yhteyspäällikölle. Myös kaikki lievemmät tapaturmat ja läheltä piti -tilanteet on kirjattava ja raportoitava. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

Ohjeistuksessa mainitut asiat ovat linjassa työturvallisuuteen liittyvien lakien ja asetusten kanssa. Asioita on käsitelty työturvallisuusasiakirjassa hajautetusti eri paikoissa.

4.1.7 Tarkastustoiminta

Työkohteen projektipäällikkö suorittaa kohteessa oman työnsä ohella päivittäin tarkastustoimintaa ja valvontaa. Työkohteissa toteutetaan myös ulkopuolisen toimijan toteuttamia erikseen tilattavia turvallisuustarkastuksia. Huomiot ja epäkohdat käsitellään tarpeen mukaisesti viikoittain

järjestettävissä työmaapalaverissa. Projektipäällikön on dokumentoitava valvontatoimet tarvittaessa viikkopalaverien pöytäkirjoihin. Lisäksi jokaisella työkohteella työskentelevällä on oikeus ja velvollisuus (erityisesti työnjohdolla) puuttua välittömästi mahdollisiin toiminnallisiin virheisiin ja muihin epäkohtiin. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

Aloituskokouksessa määritelty kohdetta valvova projektipäällikkö toimii kohteen työturvallisuuskoordinaattorina. Erityistä riskiä sisältävissä kohteissa, kuten esim. Prismojen suurissa saneerauksissa voidaan käyttää turvallisuusvalvonnassa muiden toimintojen ohella erityistä turvallisuuskonsulttia. Turvallisuustarkastusten tarkoituksena on varmistaa kohteiden ulkoinen ja sisäinen turvallisuus, sekä turvalliset työskentelymenetelmät ja työolot. Turvallisuustarkastusraportista on esitetty ohjeistus- ja mallipohja työturvallisuusasiakirjassa. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

Työturvallisuustarkastus käytäntö on ohjeistettu asiakirjassa. On kuitenkin huomioitava, että Vna 205/2009 § 16 mukaan *”Rakennustyömaalla on työn aikana ainakin kerran viikossa, suoritettavissa kunnossapitotarkastuksissa tarkastettava muun muassa työmaan ja työkohteiden yleisjärjestys, putoamissuojaus, valaistus, rakennustyön aikainen sähköistys, nosturit, henkilönostimet ja muut nostolaitteet, nostoapuvälineet, rakennussahat, telineet, kulkutiet sekä maan ja kaivantojen sortumavaaran estäminen. Lisäksi on tarkastettava muutkin turvallisuuden kannalta merkittävät asiat.”* Lisäksi tarkastuksien dokumentoinnista mainitaan Vna 205/2009 § 17 mukaan *”tarkastuksista on pidettävä pöytäkirjaa tai muuta tallennetta, johon on merkittävä toimintaan osallistuneet, tarkastuskohteet, mahdolliset huomautukset, ja milloin esitetyt korjaukset on tehty.”*

4.1.8 Aliurakointi

Aliurakointi on lähtökohtaisesti kielletty. Mutta poikkeustapauksissa voidaan kuitenkin käyttää aliurakoitsijoita. Tällaisissa edellä mainituissa tapauksissa aliurakoitsija tulee hyväksyttäväksi ensin tilaajalla. Aliurakoitsijalle ei kuitenkaan saa siirtää vastuuta työstä, vaan vastuu säilyy pääurakoitsijalla, mukaan lukien tilaajavastuulain mukaiset velvoitteet. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

Tilaajalla ilmeisesti tässä kohtaa tarkoitetaan HOK-Elantoa, joka siten olisi vastuussa kaikesta aliurakoitsijan tekemästä työstä. Toisaalta, kuten aiemmin tämän työn kohdassa 4.1.4 on todettu, urakoitsijoiden ja päätoteuttajan vastuut ovat ristiriitaisesti kuvattu.

4.1.9 Telineet ja henkilönostimet

Rakennusvälineiden ja telineiden turvallista käyttöä käsitellään HOK-Elannon työturvakorttikoulutuksessa. Käyttöohje tai telinesuunnitelma on

oltava jokaisella kiinteällä telineellä tai porrastelineellä. Telineen käyttöönottoon vaaditaan käyttöönottotarkistus, joka on tehtävä myös mahdollisten muutosten ja myrskyjen jälkeen. Telineen suorittanut urakoitsija vastaa telineiden suunnittelusta ja tarkastuksista. Lisäksi telineen purkamisessa ja kokoamisessa tulee käyttää henkilösuojaimia ja työ on tehtävä asennussuunnitelman mukaan. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

Siirrettäviä telineitä siirrettäessä telineillä ei saa olla henkilöitä eikä telineeltä putoavaa tavaraa. Telineillä työskenneltäessä on telineen pyörät oltava lukittuina. Telineelle on tehtävä ennen käyttöä käyttöönottotarkistus. Kiinteissä telineissä, siirrettävissä telineissä ja porrastorneissa on käytettävä telinekorttia. Telinekortissa on esitettävä telineestä vastaava taho, telineen kantavuus, sekä käyttöönotto- ja kunnossapitotarkastukset. Telinekortilla voidaan myös ilmoittaa telineen käyttökiellosta. Telinekortista löytyy mallipohja työturvallisuusasiakirjassa. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

Henkilönostimien tulee olla henkilönostoihin suunniteltu ja sen tulee olla käyttöönottotarkastettu. Nostimen käyttäjällä tulee olla käyttölisenssi. Nostimen käyttöalue tulee varmistaa, suojata ja valvoa. Lisäksi nostimen latauksessa ja varastoinnissa tulee huomioida turvallinen suojattu ympäristö. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

Ajettavia työkoneita käytettäessä on varmistettava, ettei koneen työskentelyalueella ole ulkopuolisia/asiattomia henkilöitä ja että työskentelyalueella on riittävä kantavuus. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

Itse tehtyjen nostoapuvälineiden käyttö on kielletty eikä viallisilla ja tarkastamattomilla nostovälineillä saa nostaa mitään HOK-Elannon työkohteissa. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

Telineiden suunnittelu ja tarkastusvastuu on siirretty urakoitsijalle. On huomioitava, että Vna 205/2009 § 56 mukaan työtelineissä *"Päätoteuttajan on huolehdittava, että rakennesuunnitelman ja käyttösuunnitelman laatii telinerakenteen ominaisuudet ja suunnittelutehtävän vaativuus huomioon ottaen riittävän pätevä henkilö.* Lisäksi telineet on tarkastettava työmaan viikkotarkastusten yhteydessä Vna 205/2009 § 16 mukaan, *"osana kunnossapitotarkastuksia on telineen kunnossapitotarkastuksessa otettava huomioon tämän asetuksen liitteen 4 tarkoittamat asiat."* Nostoapuvälineiden tarkastajaa ei ole määritelty.

4.1.10 Poistumistiet ja vaaraa aiheuttavat työt

Työn aikana kaikki työkohteen poistumistiet on oltava käytössä. Myös työmaatiet on oltava jatkuvasti vapaasti käytettävissä, koska ne toimivat työmaan pelastusteinä. Riittävä kantavuus leveys ja kunto tulee olla myös

huomioituna työmaateissä/kulkuteissä. Työmaatie on erotettava yleisestä liikenteestä sulkupyväillä, huomioaidalla tai suoja-aidalla. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

Urakoitsijat on veloitettu kiinnittämään huomiota paloturvallisuuteen ja toimimaan vastuualueellaan niin, ettei tulipalon vaaraa ei synny ja noudattamaan yleisiä ohjeita, sekä viranomaisten ja vakuutusyhtiön antamia suojeleohjeita. Tulitöitä tekevillä työntekijöillä on oltava tulityökortti. Nämä tulityökortin omaavat henkilöt tulee urakoitsijan ilmoittaa HOK-Elannon työvoimarekisteriin ja työmaan vastaavalle työnjohtajalle. Urakoitsijat on veloitettu huolehtimaan työkohdekohtaisesta tulityöpalovartiointista ja vähintään 2 tunnin kestävästä jälkivartiointista. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

Rakennuksen sisätiloissa tupakointi on kielletty tulipalonvaaran takia. Myös avotulen käyttö on työkohteissa kielletty. Eli esim. maalien poistotyössä ei saa käyttää kaasupoltinkaavintaa. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

Työnaikaisesta palonsuojelusta, paloturvallisuudesta ja työmaan yleispalovartiointista huolehtii turvallisuusasiakirjan mukaan päätoteuttaja. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

Urakoitsijat on veloitettu vastaamaan siitä, että työmaalla noudatetaan voimassa olevia työntekijöiden suojaamista koskevia asetuksia ja määräyksiä. Urakoitsijoiden on toimitettava kaikista työmaalla käytettävistä liuotinpohjaisista tuotteista käyttöturvallisuustiedotteen työmaalle. Työmaan ensiapu-/infopisteellä säilytetään työkohteen nämä edellä mainitut käyttöturvallisuustiedotteet. Työjärjestelyin on pyrittävä minimoimaan liuottimille altistuvien työntekijöiden määrää. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

4.1.11 Työmaan siisteys ja valaistus

Päätoteuttaja vastaa työmaan yleissiivouksesta, mutta urakoitsijoiden on oltava yhteistyöhenkisiä päätoteuttajan siivoojien kanssa. Urakoitsijoiden on karkeasiivottava omat jälkensä kunkin työvaiheen jälkeen, asianmukaisin välinein (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja).

Urakoitsijan on huolehdittava, että pöly ei leviä työkohteen ulkopuolelle. Purkutyön yhteydessä, tulee kiinnittää riittävää huomiota purkupölyn leviämisen estämiseen mm. kastelun ja suojauksen avulla. Purkujätteen kuljetuksen yhteydessä tulee kuormat suojata riittävästi, jotta purkujätteen putoaminen ja leviäminen on estetty. Hionta- ym. työtä suorittavan urakoitsijan on tehokkaasti estettävä pölyn kulkeutuminen työtilan tai -alueen ulkopuolelle. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

Yleisvalaistuksesta vastaa päätoteuttaja tai muu aloituksessa määritelty taho. Valaistuksen tulee olla riittävä työkohteessa turvalliseen liikkumiseen ja työhön soveltuva. Urakoitsijat on veloitettu huolehtimaan mahdollisesta työkohteessa tarvittavasta lisävalaistuksesta. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

4.2 Työkohteina toimivien liikehuoneistojen yleinen turvallisuusohje

Ohje on tarkoitettu yleisohjeeksi niihin saneerauskohteisiin, missä rakennus- ja saneeraustyötä suoritetaan samanaikaisesti, kun liikehuoneistossa missä toimii asiakkaille tarkoitettua liiketoimintaa. Ohjeen tarkoitus on parantaa kohteen työturvallisuutta, sekä varmistaa asiakkaiden turvallinen asiointi myymälässä. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

Ohje antaa lisätarkennuksia kohteisiin, joissa on asiakkaita saneeraustyön aikana, osittain ollen samoja asioita aiemmin esitellyn työturvallisuusasiakirjan kanssa. Lisäohjeet koskevat seuraavia asioita:

- Työskentelytilan eristäminen ja merkitseminen
- Eristämisessä/suojaamisessa on myös tarvittaessa huomioitava mahdolliset suojaukset, sekä mahdollisesti tarvittavat palo-osastoinnit. Kuvassa 3 on esimerkki työmaan eristämistä.
- Siisteyteen panostaminen
- Valvonta asiakastiloissa tehtävissä nostin-, nosto- ja siirtotöissä
- Säilytys- ja varastointialueiden eristäminen
- Liikehuoneiston henkilökunnan tiedottaminen tarvittaessa (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

Kuva 3. Työmaan eristäminen aidalla Malmin Prisman työmaalta huhtikuussa 2020

4.3 Työturvallisuuskoordinaattorin muistilista

Turvallisuusasiakirjassa on yhtenä liitteenä esitetty työturvallisuuskoordinaattorin muistilista, kuva 4. Muistilistaan on koottu oleellimmat asiat liittyen työmaan aloitukseen.

Työturvallisuuskoordinaattorin muistilista

Työturvallisuuskoordinaattori:
Kohteen nimi:
Kohteen projektnumero:
Päivämäärä:

	Kyllä	Ei	Lisätiedot
EA/ Info-kaappi käyttöön otettu			
Kulunvalvonta käytössä			
Vartiointiliike erityisohjeistettu			
* vartiointipiste:			
* vartiointi ajalle:			
* erityistä huomiota vaativat:			
Työmaalla erikseen koottavia telineitä			
Työmaasuunnitelma esillä			
Työmaan turvallisuussuunnitelma			
Erityisten nostosuunnitelmien tarve			
Erityisriskejä tulitöissä			
Työkohteiden aitaustarve			
Kulkulupamenettelyn tarve			
Erityisperehdytystarve henkilökunnalle			
Tärkeitä puhelinnumeroita			
* Huoltoyhtiö:			
* Tulityöluvat myöntää:			
* Paloilmoitinlaite hoitaja:			
Muuta huomioitavaa			

Kuva 4. Työturvallisuuskoordinaattorin muistilista (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

4.4 Telinekorttimalli

Työturvallisuusasiakirjassa on esitetty mallipohja telinekortille, joka on esitetty kuvassa 5. Asiakirjan mukaan telineistä vastaava urakoitsija vastaa telineiden rakentamisesta ja täyttää telikortin (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja).

HOK-ELANTO KIINTEISTÖ- JA LIIKEPAIKKAYKSIKKÖ

TELINEKORTTI

TELINE NRO: _____		TYÖKOHDDE: _____	
TELINEEN KUNNOSTA VASTAA: _____			
TELINEEN MITAT JA KANTAVUUS			
Telineen pituus (m) _	Leveys (m) ___	Korkeus (m) _____	
Sallitut kuormitukset (1 kN = 100 kg)	Pintakuorma P (kN / m ²)	Pistekuorma P (kN)	
TELINEEN KÄYTTÖÖNOTTOTARKASTUS			
Tarkastettu (Pvä): _____		Tarkastaja: _____	
TELINEEN KUNNOSSAPITOTARKASTUKSET			
Tarkastettu (pvä)	Tarkastettu (klo)	Tarkastaja	Huomiot

Kuva 5. Telinekortin mallipohja (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

Telineiden suunnittelu ja tarkastusvastuu on siirretty urakoitsijalle. On huomioitava, että Vna 205/2009 § 56 mukaan työtelineissä *"Päätoteuttajan on huolehdittava, että rakennesuunnitelman ja käyttösuunnitelman laatii telinerakenteen ominaisuudet ja suunnittelutehtävän vaativuus huomioon ottaen riittävän pätevä henkilö.*

4.5 Liikepaikkaprojektien työturvallisuus- ja kohdetarkastusohje

Turvallisuusasiakirja sisältää liikepaikkaprojektien työturvallisuus- ja kohdetarkastusohjeen, jossa on kerrottu miten, millä tavalla, kuinka usein valvontakäyntejä on tehtävä. Lisäksi ohjeessa on kerrottu toimintamenettelyt puutteita havaittaessa (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja).

Projektinjohto nimeää tarkastajan suorittamaan erillisen sopimuksen mukaisesti valvontakäyntejä työkohteissa. Näiden käyntien tarkoituksena on valvoa työkohteen turvallisuutta, henkilöstöä ja työturvallisuutta. Valvontakäynneistä tehdään dokumentointi, johon kirjataan kaikki turvallisuuspuutteet ja ohjeiden vastainen toiminta sekä myös oikeaan toimintaan ohjaamiset. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

Valvontakäynneissä tarkastetaan työkohteessa työskentelevien henkilöiden henkilöllisyys (henkilökortti) ja muut työkohteella edellytetyt voimassa olevat luvat (kulkulupa, tulityökortti, työturvallisuuskortti, oikeus käyttää henkilönostinta jne.). Turvallisuusasiakirjassa lomakepohja valvontakäyntejä varten. Valvontakäyntejä on suoritettava ohjeistuksen mukaan yhteistyössä työkohteen valvojan kanssa noin 1 kertaa viikossa / 2-3 kertaa kuukaudessa. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

Tämä ohjeistus on tarkoitettu kattamaan viikoittaiset turvallisuustarkastukset. On huomioitava, että Vna 205/2009 § 16 mukaan *”Rakennustyömaalla on työn aikana ainakin kerran viikossa, suoritettavissa kunnossapitotarkastuksissa tarkastettava muun muassa työmaan ja työkohteiden yleisjärjestys, putoamissuojaus, valaistus, rakennustyön aikainen sähköistys, nosturit, henkilönostimet ja muut nostolaitteet, nostoapuvälineet, rakennussahat, telineet, kulkutiet sekä maan ja kaivantojen sortumavaaran estäminen. Lisäksi on tarkastettava muutkin turvallisuuden kannalta merkittävät asiat.”*

4.6 Nostotöiden yleisohje, nostosuunnitelmalomake

Nostotöiden yleisohje sisältää yleisiä turvallisuusohjeita nostotöihin sekä lomakepohjan nostotöiden suunnittelua varten. Ohje sisältää millaisilla nostovälineillä, miten, missä ja minkälaisella henkilöstö määrällä nostotyöt on tehtävä. Lomakepohjassa on eritelty huomioitavat asiat esim. taakan paino. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

Ohje on vaikeasti luettava, kaikki on kirjoitettu isolla kirjaimilla ja suurella fonttikoolla. Epäselväksi jää esimerkiksi nostotöihin tarvittavan henkilöstön määrä ja työnkuva erityyppisissä nostotöissä. Samaan työtehtävään on käytetty useita eri termejä.

4.7 Luettelo ensiapu- ja infopisteen sisällöstä

Jokaiselle työmaalle toimitetaan HOK-Elannon toimesta ensiapu- ja infopiste. Turvallisuusasiakirjassa on luettelo ensiapu- ja infopisteen sisällöstä, joka on esitetty kuvassa 6.

ENSIAPU- JA INFOPISTEEN SISÄLTÖ			
1	Korvatulpat	(15/15) 30	kpl
2	Tussit	2	kpl
3	Mitta 5 M	1	kpl
4	Puukko	1	kpl
5	Lamppu	1	kpl
6	Varaparistot	1	pkt
7	Hengityssuoja	1	pkt
8	Kantolaatikko	1	kpl
9	Silmätippapullo	1	kpl
10	Sammutuspeite	1	kpl
11	Sammutuspullo	1	kpl
12	Sammutusremmi	1	kpl
13	Ensiapusetti	1	kpl
14	Ensiapumerkit	2	kpl
15	Huomioliivi	1	kpl
16	Kypärä	1	kpl
SÄILYTYSLAATIKKO			
käyttöturvallisuustiedotteet			
kohteen turvallisuussuunnitelma			
KULUNVALVONTALAITE			

Kuva 6. Ensiapu- ja infopisteen sisältö (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

On huomioitava että, työturvallisuusasiakirjan mukaan ensiapulaatikon säilytyslaatikossa pitäisi olla myös kohteen turvallisuussuunnitelma. Myös kohteen turvallisuussuunnitelmasta vastuussa olevan tulee toimittaa materiaali säilytyslaatikkoon. Aiemmin mainitun huomion mukaisesti pelkkä turvallisuusasiakirja ei ole riittävä kohteen turvallisuussuunnitelmaksi. Lisäksi urakoitsijoiden tulee tuoda käyttöturvallisuustiedotteet säilytyslaatikkoon käyttämistään aineista.

4.8 Työmaatapahtumaraporttipohja

Turvallisuusasiakirjassa esitetty työmaatapahtumaraporttipohjalla on tarkoitettu selvitystä työtaturmasta, vaara- tai uhkatilanteesta. Selvitys on tarkoitettu yhteistyökumppaneiden käyttöön. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja) Selvityspohja on esitetty kuvassa 7.

SELVITYS TYÖTAPATURMASTA, VAARA- TAI UHKATILANTEESTA Yhteistyökumppaneille

Tällä lomakkeella työmaalla työskentelevät tekevät ilmoituksen sattuneesta työtapaturmasta, jotka vaativat lääkärin hoitoa sekä kaikista uhka- ja vaaratilanteesta, myös "läheltä piti"-tapaukset tulee ilmoittaa Helsingin Osuuskauppa Elannonle.

Työmaa	Projektinnumero				
Katuosoite	Paikkakunta				
Tapahtuman kohteena olevan henkilön nimi	Työnantaja				
Tehtävänimike	Y-tunnus				
Puhelinnumero	Työnantajan yhteyshenkilön nimi ja puhelinnumero				
Veronumero	Työnantajan yhteyshenkilön sähköpostiosoite				
Tapahtumapaikka tai työpiste	Tapahtumapäivä ja -aika				
Selostus tapahtuneesta					
Tapahtuneesta seuranneet vammat/haitat					
Silminnäkijät:					
Olisiko tilanne voitu välttää:	Kyllä	☐	Ei	☐	
Miten:					
Avuksi oli saatavilla:	Kyllä	Ei	Tapahtumasta on otettu yhteyttä	Kyllä	Ei
Työtoveri			Terveystenhoitoon		
Järjestyksenvalvoja / Vartija			Työnantajan työsuojaus		
Työmaa valvoja			Työmaan valvojaan		
Ulkopuolinen (esimerkiksi asiakas)			Polisiin		
Selvityksenlaatijan allekirjoitus: _____					
Nimen selvitys					
Puhelinnumero					
Selvitys on toimitettu HOK-Elannon liikepaikkapalveluiden yhteyspäällikölle					
päivämäärä: ____ / ____ / ____					
Selvitys saapunut HOK-Elantoon pvm ____ / ____ / ____					
Projektijohtaja _____					
Skannaa täytetty lomake terhi.aminen@sok.fi tai postitit HOK-Elanto, Liikepaikkapalvelut Terhi Aminen PL 53, 00441 Helsinki					

Kuva 7. Työmaatapahtumaraporttipohja (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

4.9 Vakuutusyhtiön suojeleuhje

Turvallisuusasiakirjassa on esitetty vakuutusyhtiön suojeleuhje, joka sisältää vakuutusyhtiön vaatimuksia rakennus-, asennus-, ja korjaustöissä tapahtuvien vahinkojen torjumiseksi. Vakuutetun ja vakuutuksenottajan on noudatettava kyseistä suojeleuhjetta. Suojeleuhje sisältää ohjeistusta sopimusasiakirjoihin, tiedottamiseen, rakennustyömaan työmaasuunnitelmaan, suojauksiin, paloturvallisuuteen, omaisuuden suojaukseen ja maankaivuu- ja maansiirtotöihin. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

Suojeluohje velvoittaa, huomioiden työnsuorituksen laajuuden ja vaatavuuden, esittämään rakennustyön työmaasuunnitelmassa varautumisen henkilö- ja omaisuusvahinkoihin.

Työmaasuunnitelmassa on selvitettävä seuraavat asiat:

- voimassa olevat hätänumerot ja ensiapuvälineiden sijainti
- sähköpääkeskuksen sijainti
- tulitöiden valvonta suunnitelma
- kulkureitit
- palokunnan palopostien ja alkusammutuskaluston sijainti
- työmaarakennusten sijainti
- työmaan jätehuollon järjestäminen ja jätteiden poiskuljetus
- työntekijöiden kuvallinen henkilötunniste. (Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja)

Huomioitavaa on, että asiakirjassa esitetty suojeluohje on vuodelta 2007. Vakuutusyhtiön päivittäessä suojeluohjetta on myös työturvallisuusasiakirja muistettava päivittää. Myös vakuutusyhtiön suojeluohje velvoittaa tekemään kohdekohtaisen työmaasuunnitelman. Tulee lisäksi myös huomioida, että työmaasuunnitelmaan tulee selvitettyä suojeluohjeen velvoittamat asiat.

5 JOHTOPÄÄTOKSET

Liikepaikkarakentamisessa on useita erilaisia saneeraustapoja ja työmailla on useita eri toimijoita, joiden väliset vastuut ja velvoitteet työturvallisuuteen liittyen voivat olla epäselviä. Tässä työssä on käyty läpi vain työturvallisuusvastuisiin ja -velvoitteisiin liittyviä lakeja ja asetuksia sekä tarkasteltu HOK-Elannon nykyisiä olemassa olevia työturvallisuusasiakirjoja.

HOK-Elannon turvallisuusasiakirja on kokonaisuudessaan laaja ja kattava. Turvallisuusasiakirjassa kuitenkin muutamia sisäisiä ristiriitaisuuksia, joita on syytä tarkentaa. Lisäksi asiakirjassa on kaksi erisälältöistä turvallisuusohjetta, jotka voisi asiakirjan selkeyttämiseksi yhdistää.

Asiakirjassa on maininta, että asiakirjan tarkoitus on toimia rakennustyön turvallisuusasiakirjana rakennustyön suunnittelua ja valmistelua varten ja asiakirjaa tulee soveltaa työmaakohdekohtaisesti. Nyt tällä hetkellä ei tehdä työmaakohdekohtaisia suunnitelmia lainkaan vaan kaikkien osapuolten tulee soveltaa ko. asiakirjaa. Valtioneuvoston asetus 205/2009 ja vakuutusyhtiön suojeluohje edellyttävät kuitenkin työmaakohdaiset turvallisuussuunnitelmat. Tämä asia on huomioitava ja päivitettävä nykyinen turvallisuusasiakirja siten, että se on helposti muokattavissa työmaakohdekohtaiseksi turvallisuussuunnitelmaksi.

Työntekijöiden, jotka työskentelevät HOK-Elannon työmailla, on käytävä erillinen turvakoulutus. Tämä perehdytys on tällä hetkellä urakoitsijoiden

edellytyksenä huolehtia. Jotta työntekijä voi työskennellä työmaalle ennen koulutusta, on työntekijän perehdyttävä turvallisuusasiakirjaan ja allekirjoituksellaan vakuuttaa perehdytyksen. Tätä edellä mainittua perehdytystä voi ajatella yleisenä turvallisuusperehdytyksenä. Nykyteknologialla yleinen perehdytys olisi mahdollista tehdä e-perehdytyksenä, jolloin ei tarvitsisi järjestää erillisiä turvakoulutuksia. Nykyisellä perehdytyksellä ei myöskään ole mitään voimassaoloaika. Tätäkin on syytä harkita, koska päivitystarpeita turvallisuusasioihin tulee kuitenkin, niin miten nämä asiat tulee jo vuosia sitten turvakurssin käyneille tietoon.

Työmaahan perehdytetään siten, että urakoitsijoille ja muille työkohteessa toimijoille annetaan aloituskokouksen yhteydessä yleinen perehdytys työmaahan, työmaan olosuhteisiin ja turvallisuusasioihin. Aloituskokouksen perusteella urakoitsijoiden tulee perehdyttää omat työntekijänsä työmaahan. Eli siis käytännössä tällä hetkellä myös työmaaperehdytys on urakoitsijoiden velvollisuutena huolehtia. Nykyistä perehdytyskäytäntöä on syytä pohdiskella, onko se riittävä tällä hetkellä.

Asiakirjassa on maininta, että kukin urakoitsija toimii toimeksiantona toteuttaessaan päätoteuttajana omien töidensä osalta. Tätä päätoteuttaja kohtaa asiakirjassa on syytä tarkentaa, koska nyt on ristiriitaisesti määritelty, kuka toimii päätoteuttajana, onko se urakoitsija vai HOK-Elanto? Työmailla lähtökohtaisesti vain yksi päätoteuttaja, jolla on tosiasiallinen määräysvalta.

Työkohteen projektipäällikkö toimii työturvallisuuskoordinaattorina ja hän suorittaa kohteessa päivittäin tarkastustoimintaa ja valvontaa. Lisäksi tarvittaessa työkohteisiin tilataan ulkopuolisen toimijan toteuttamia turvallisuustarkastuksia. Ulkopuoliselle toimijalle on ohjeistus tarkastustoimintaan, mutta projektipäällikölle ei. Ulkopuoliselle olevassa ohjeistuksessa tarkastuskäyntejä on ohjeistettu tehtäväksi noin 1 kerta viikossa ja 2-3 kertaa kuukaudessa. Valtioneuvoston asetuksen 205/2009 kunnossapitotarkastuksia tulee tehdä kerran viikosta ja nämä tarkastukset tulee dokumentoida. Tarkastusohjeistuksessa mainittu tarkastusväli tulisi muuttaa olemaan 1 kerta viikossa ja lisäksi projektipäällikölle olisi syytä tehdä oma tarkistuslista. Sellaisissa kohteissa, joissa ei ole käytössä ulkopuolista toimijaa tarkastusten tekemisessä, on tarkastusvastuu projektipäälliköllä.

Asiakirjan aliurakointikohdan mukaan aliurakoitsijalle ei saa siirtää vastuuta työstä, vaan vastuu säilyy pääurakoitsijalla, mukaan lukien tilaajavastuulain mukaiset velvoitteet. Tässä on epäselvyys, jos työmaalle ei ole nimetty pääurakoitsijaa, tällöin asiakirjan mukaan HOK-Elannolla on vastuu aliurakoitsijoiden työstä. Tämä kohta aliurakoinnista on syytä tarkentaa vastuiden ja velvollisuuksien osalta.

Telineiden suunnittelu- ja tarkastusvastuu on siirretty asiakirjassa urakoitsijalle. Valtioneuvoston asetuksen 205/2009 mukaan päätoteuttajan on huolehdittava, että telineiden rakennus- ja käyttösuunnitelman tekee

riittävän pätevä henkilö. Lisäksi telineet tulee tarkastaa viikkokunnossapitotarkastuksissa, jonka siis tekee projektipäällikkö tai ulkopuolinen toimija. Tämä edellä mainittu asia syytä ottaa tarkastelun alle ja laatia ohjeistus telineiden tarkastuksiin. Nyt asiakirjassa ainoastaan telinekorttimalli.

Työkohteina toimivien liikehuoneistojen yleisessä turvaohjeessa on ohjeistusta niihin saneerauskohteisiin, missä rakennus- ja saneeraustyötä suoritetaan samanaikaisesti, kun liikehuoneistossa toimii asiakkaille tarkoitettua liiketoimintaa. Ohjeessa on lisävaatimuksia työmaakohtaisiin toimenpiteisiin, mutta olisi syytä tarkentaa kenen vastuulla esim. alueiden eristämiset ovat.

Nostotöiden yleisohje on syytä päivittää luettavampaan muotoon. Nyt kaikki kirjoitettu isoilla kirjaimilla ja suurella fonttikoolle. Yleisohje on vaikeaa luettavaa, eikä saa helposti ymmärrystä, miten toimitaan erilaisissa nostotöissä, ja minkä verran henkilöstöä tarvitaan. Myös käytettävään termistöön on syytä kiinnittää huomiota, koska nyt esim. samaan työtehtävään on käytetty useita eri termejä.

6 VERTAILUN YHTEENVETO

Kokonaisuudessaan HOK-Elannon turvallisuusasiakirja on laaja ja kattava. Kyseessä olevan turvallisuusasiakirjan tarkoitus on toimia rakennustyön turvallisuusasiakirjana rakennustyön suunnittelua ja valmistelua varten. Asiakirja sisältää kuitenkin muutamia asioita, joita on syytä päivittää. Asiakirja sisältää muun muassa kaksi erisisältöistä turvallisuusohjetta, jotka voisi asiakirjan selkeyttämiseksi yhdistää.

Saamani tiedon mukaan tällä hetkellä ei juurikaan tehdä työmaakohtaisia suunnitelmia, vaan kaikkien osapuolten tulee soveltaa turvallisuusasiakirjaa. Valtioneuvoston asetus 205/2009 ja vakuutusyhtiön suoje-luohje edellyttävät kuitenkin työmaakohtaisia turvallisuussuunnitelmia. Tämä asia on huomioitava päivitettäessä nykyistä turvallisuusasiakirjaa. Asiakirja päivityksessä kannattaa huomioida, että se on päivityksen jälkeen helposti muokattavissa työmaakohtaiseksi turvallisuussuunnitel-maksi.

Työntekijöiden perehdytykset ovat tällä hetkellä, HOK-Elannon työmailla, käytännössä urakoitsijoiden velvollisuutena huolehtia. Nykyteknologialla työntekijöiden perehdytykset olisi mahdollista tehdä e-perehdytyksenä, jolloin perehdytykset eivät olisi urakoitsijoiden vastuulla. Nykyisellä perehdytyksellä ei myöskään ole mitään voimassaoloaika.

Turvallisuusasiakirjan mukaan, kukin urakoitsija toimii toimeksiantona toteuttaessaan päätoteuttajana omien töidensä osalta. Tätä päätoteuttajaa

kohtaa asiakirjassa on syytä tarkentaa, koska nyt on ristiriitaisesti määritelty, kuka toimii päätoteuttajana, onko se urakoitsija vai HOK-Elanto?

Asiakirjan aliurakointikohdan mukaan aliurakoitsijalle ei saa siirtää vastuuta työstä, vaan vastuu säilyy pääurakoitsijalla, mukaan lukien tilaajavastuulain mukaiset velvoitteet. Tämä kohta aliurakoinnista on syytä tarkentaa päivityksen yhteydessä vastuiden ja velvollisuuksien osalta. Tässä on epäselvyys, jos työmaalle ei ole nimetty pääurakoitsijaa, tällöin asiakirjan mukaan HOK-Elannolla on vastuu aliurakoitsijoiden työstä.

Työkohteen projektipäällikkö toimii työturvallisuuskoordinaattorina ja hän suorittaa kohteessa päivittäin tarkastustoimintaa ja valvontaa. Lisäksi tarvittaessa työkohteisiin tilataan ulkopuolisen toimijan toteuttamia turvallisuustarkastuksia. Ulkopuoliselle toimijalle on ohjeistus tarkastustoimintaan, mutta projektipäällikölle ei. Ulkopuoliselle olevassa ohjeistuksessa tarkastuskäyntejä on ohjeistettu tehtäväksi noin 1 kerta viikossa ja 2-3 kertaa kuukaudessa. Tarkastusohjeistuksessa mainittu tarkastusväli tulisi muuttaa päivityksen yhteydessä olemaan 1 kerta viikossa ja lisäksi projektipäällikölle on syytä tehdä oma tarkistuslista.

Telineiden suunnittelu- ja tarkastusvastuu on siirretty asiakirjassa urakoitsijalle. Telineet tulee tarkastaa viikkokunnossapitotarkastuksissa, jonka siis tekee projektipäällikkö tai ulkopuolinen toimija. Tämä edellä mainittu asia on syytä ottaa tarkastelun alle ja laatia ohjeistus telineiden tarkastuksiin. Nyt asiakirjassa mainitaan ainoastaan telinekorttimalli.

Työkohteina toimivien liikehuoneistojen yleisessä turvaohjeessa on ohjeistusta niihin saneerauskohteisiin, missä rakennus- ja saneeraustyötä suoritetaan samanaikaisesti, kun liikehuoneistossa toimii asiakkaille tarkoitettua liiketoimintaa. Ohjeessa on lisävaatimuksia työmaakohtaisiin toimenpiteisiin, mutta on syytä tarkentaa kenen vastuulla esim. alueiden eristämiset ovat.

Nostotöiden yleisohje on syytä päivittää luettavampaan muotoon. Nyt kaikki on kirjoitettu isoilla kirjaimilla ja suurella fonttikoolla. Yleisohje on vaikeaa luettavaa, eikä siitä saa helposti ymmärrystä, miten toimitaan erilaisissa nostotöissä ja minkä verran henkilöstöä tarvitaan. Myös käytettävään termistöön on syytä kiinnittää huomiota, koska nyt esim. samaan työtötehtävään on käytetty useita eri termejä.

Muita huomion arvoisia asioita turvallisuusasiakirjassa on lueteltu tähän kappaleeseen. Työturvallisuuskoordinaattorin muistilistaan on koottu oleellimmat asiat liittyen työmaan aloitukseen. Työmaatapahtumaraporttipohja on nimetty harhaanjohtavasti turvallisuusasiakirjassa. Turvallisuusasiakirjaan on jaoteltu selkeästi työturvallisuusorganisaatio ja vastuut. Turvallisuusasiakirjassa on huomioitu, selkeästi työmaansiisteyden ja -valaistuksen vastuunjako. Poistumisteistä ja vaaraa aiheuttavista töistä on kattava ohjeistus. Tulitöistä on hyvä ohjeistus mukaan lukein kuka antaa

tulityöluvan. Työkohteina toimivien liikehuoneistojen yleisessä turvallisuusohjeessa on annettu lisäohjeistusta, mutta ei ole mitenkään ohjeistettu kenen vastuulla ne ovat, esim. alueiden eristämiset.

Yleisesti ottaen työturvallisuuteen positiivisesti vaikuttavat asiakirjojen helppolukuisuus ja selkeät vastuiden määrittelyt. On tärkeää, että rakennuttajan ja päätoteuttajan rooleissa olevat panostavat turvallisuusasiakirjojen ajantasaisuuteen, jotta työmaat ovat turvallisia kaikille osapuolille.

LÄHTEET

HOK-Elanto. Liikepaikkarakentamisen työturvallisuusasiakirja, päivitetty 3.2.2014, lyytipäivitys 12/2019.

Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta 20.1.2006/44. Haettu 22.3.2020 osoitteesta:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060044>

Niemi, J. (2020). Opinnäytetyöstä. Sähköpostiviesti tekijälle 26.3.2020

Työturvallisuuslaki 23.8.2002/738. Haettu 19.1.2020

osoitteesta: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738>

Valtioneuvoston asetus rakennustyön turvallisuudesta 205/2009

26.3.2009. Haettu 19.1.2020 osoitteesta:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2009/20090205>

Valtioneuvoston asetus rakennustyön turvallisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta 525/2013 27.5.2013. Haettu

19.1.2020 osoitteesta:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20130525>

Valtioneuvoston asetus työvälineiden turvallisesta käytöstä ja tarkastamisesta 12.6.2008/403. Haettu 25.3.2020 osoitteesta:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2008/20080403>

Liite 1

Työturvallisuus vastuut ja veloitteet rakennustyömaalla			
Työturvallisuuslain 738/2002, Valtioneuvostonasetuksen rakennustyön turvallisuudesta 205/2009,			
Työsuojelun valvonnan ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnan lain 44/2006 ja			
ja valtioneuvostonasetuksen työvälineiden turvallisesta käytöstä ja tarkastamisesta 403/2008 perusteella.			
	Työntekijä		
Noudattaa työnantajan määräyksiä ja ohjeita	x		
Koneiden ja työvälineiden käyttö ohjeiden mukaisesti	x		
Vaarallisten aineiden käytössä noudatettava turvallisuusohjeita	x		
Oikeus pidättäytyä työnteosta, jos työstä aiheutuu vaaraa	x		
Yhteisellä työmaalla valita työmaakohtainen työsuojeluvaltuutus	x	Työnantaja	
Henkilösuojaimet	käyttö ja huolto	valitsee	
Koneiden ja laitteiden turvallisuus	viat,puutteet-ilmoitus	x	
Työnantajan ja työntekijöiden välinen yhteistoiminta	oikeus parannusehdotuksiin	x	
Työn suunnittelu		x	
Työolosuhteiden huomioiminen		x	
Työympäristön suunnittelu		x	
Työn vaarojen selvittäminen ja arvioiminen		x	
Oman työnsä vaikutuksen ilmoittaminen muille urakoitsijoille		x	
Yhteistoiminta omien työntekijöiden kanssa		x	
Nimeää vastuunalaisen henkilön		x	
Työntekijälle annettava opetus ja ohjaus		x	
Työn kuormitustekijöiden välttäminen ja vähentäminen		x	
Työntekijöiden turvallisuus, henkilösuojaimet, koneet, laitteet		x	
Työntekijöiden ja työn vaikutuspiirissä olevien turvallisuus		x	
Ensiavun järjestäminen		x	
Työsuojelupäällikön nimeäminen		x	
Henkilöstötilat		x	Päätötettaja
Työmaan turvallisuussuunnittelusta huolehtiminen, laatiminen ja päivittäminen		ohjeiden noudattaminen	x
Luettelo työmaalla työskentelevistä henkilöistä		tiedot päätötettajalle	x
Yhteisellä työmaalla perehdytys ja opastus		tiedoitettava vaara ja haittatekijöistä	x
Tiedottaminen yhteisellä työpaikalla		muille osapuolille	x
Yhteistoiminta yhteisellä työpaikalla		x	x
Ennakoilmoitus viranomaisille			x
Työmaan yleisjohtaminen			x
Työmaan vastuuhenkilön nimeäminen			x
Työmaa-alueen käytön suunnitelmat ja turvallisuussuunnitelmat			x
Turvallisten työmenetelmien valinta			x
Työpaikan turvallisuus ja siisteys			x
Työpaikan sisäinen liikenne ja liikkuminen			x
Tavaroiden käsittely ja kuormaus			x
Viikottaiset kunnossapitotarkastukset			x
Telineiden turvallisuus (tarkistus ennen käyttöönottoa, suunnittelijan pätevyys)			x
Työsuojelupäällikön tehtävät, jos työnantajat eivät nimenneet			x
Olosuhteet, ilmanvaihto, valaistus			x
Aliurakoitsijoiden valinta			x
Urakoitsijoiden valinta (riippuen toteutusmuodosta)			x
Suunnittelijoiden valinta			x
Suunnitteluun tarvittavat lähtötiedot suunnittelijoille			x
Huolehdittava turvallisuuden ottamisesta huomioon suunnittelussa			x
Päätoteuttajan nimeäminen			x
Päätötettajan velvollisuudet jos ei nimetty			x
Työturvallisuuskoordinaattorin nimeäminen			x
Työturvallisuuskoordinaattorin toiminnastaa vastaaminen			x
Turvallisuusasiakirja, turvallisuussäännöt ja menettelyohjeet sekä niiden ajallatasanpito			x
Henkilötunneista huolehtiminen sopimusteknisesti			x
Työmaan vastuuhenkilön pitää suorittaa viikoittain työmaatarkistukset ja havaitut viat korjattava välittömästi.			
(koneiden, laitteiden ja muiden työvälineiden turvallisuus, mukaan lukien nostolaitteiden, nostoapuvälineiden ja telineiden käyttöönotto, viikottaiset kunnossapitotarkastukset ja turvallisuusseurannat)			